

**UCHWAŁA NR XVIII/106/14
RADY POWIATU WAŁBRZYSKIEGO
z dnia 24 kwietnia 2014 roku**

**w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2014-2020**

Na podstawie art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz.595 ze zm.), art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.) **Rada Powiatu Wałbrzyskiego uchwala się, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2014-2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wałbrzyskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Wałbrzyskiego

Jerzy Cetyna

Uzasadnienie
do projektu uchwały Rady Powiatu Wałbrzyskiego
w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2014-2020

Zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Opracowanie niniejszej Strategii stało się konieczne z uwagi na fakt utraty mocy obowiązującej uchwalonej w 2005 roku Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2005-2013.

Projekt niniejszej uchwały poddany został konsultacjom społecznym oraz konsultacjom z właściwymi terytorialnie gminami.

W związku z powyższym Zarząd Powiatu Wałbrzyskiego przedkłada niniejszy projekt uchwały.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

w Powiecie Wałbrzyskim
na lata 2014 - 2020

Wałbrzych 2014 r.

Spis treści

Dział	Rozdział	nazwa	strona
1		PROCES TWORZENIA STRATEGII	3
	1.1	Uwarunkowania prawne i zasady opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych	3
	1.2	Metodologia budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych	5
	1.3	Zgodność z dokumentami strategicznymi	6
2		DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU WAŁBRZYSKIEGO	8
	2.1	Położenie geograficzne i sytuacja demograficzna powiatu	8
	2.2	System pomocy społecznej w Powiecie Wałbrzyskim	13
	2.3	Rynek pracy i struktura bezrobocia	29
	2.4	Nieppełnosprawność	39
	2.5	Pieczna zastępcza	47
	2.6	Projekt systemowy „Feniks”	61
	2.7	Przemoc w rodzinie	65
3		KIERUNKI ROZWOJU POWIATU	69
	3.1	Analiza SWOT	69
	3.2	Cele strategiczne, operacyjne i działania do realizacji	72
4		ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII	86
	4.1	Monitoring i ewaluacja strategii	86
	4.2	Ramy finansowe	86
	4.3	Zakończenie	87
		Spis tabel	88

Rozdział I. Proces tworzenia Strategii

1.1 Uwarunkowania prawne i zasady opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych, zwana dalej „Strategią”. Termin strategii funkcjonuje w obszarze społecznym już od kilkunastu lat. Wagę strategii jako narzędzia rozwiązywania problemów społecznych podkreślił również ustawodawca, zobowiązując w ustawie o pomocy społecznej wszystkie szczeble administracji samorządowej do opracowania takiego dokumentu.

Obowiązek opracowania i realizacji strategii na szczeblu powiatowym wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, na mocy którego do zadań własnych powiatu należy *„opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”*. Ustawodawca określił również w art. 16 b ust. 2, iż dokument ten powinien zawierać, m.in: diagnozę sytuacji społecznej oraz określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Umieszczenie obowiązku opracowania Strategii w ustawie o pomocy społecznej skutkuje często błędną interpretacją, iż winna ona zawierać jedynie treści związane z niwelowaniem problemów klientów pomocy społecznej. Kompleksowa i prawidłowo zbudowana Strategia winna obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, które mogą przyczynić się do lepszego funkcjonowania społeczności lokalnej, a w konsekwencji poprawy warunków życia mieszkańców danej jednostki samorządowej. Aby Strategia mogła odzwierciedlać oczekiwania mieszkańców koniecznym jest włączenie do prac nad dokumentem jak najszerszego grona ich przedstawicieli, a także reprezentantów wszystkich instytucji społecznych funkcjonujących w powiecie. Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest również wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się z zastosowaniem w procesie planowania, co najmniej dwóch z czterech niżej opisanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- programowanie – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów;
- subsydiarność – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu;
- partnerstwo – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej;
- koncentracja – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, na podstawie którego w perspektywie najbliższych 7 lat będzie budowana polityka społeczna powiatu.

Umocowanie prawne strategii.

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180 poz.1493 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r., o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.)
5. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 stycznia 1997r., Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, (Mon. Pol. z 1997r., Nr 50, poz. 475.)
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007r. w sprawie tumusów rehabilitacyjnych. (Dz. U. z 2007 r., Nr 230, poz. 1694)
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1190)

8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z dnia 23 sierpnia 2012 r. poz. 954)
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. (Dz. U. z 2008r., Nr 69, poz. 415 ze zm.)
10. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536).

Podczas opracowywania Strategii znajdzie się również potrzeba odwołania do innych aktów prawnych.

1.2 Metodologia opracowania dokumentu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu prace nad dokumentem Strategii rozpoczęło w 2013 roku.

Na całość opracowania dokumentu składają się:

- analiza źródeł zastanych - informacje i opracowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu, Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Wałbrzychu,

- analiza prowadzonych badań ankietowych w Gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej w Boguszowie – Gorcach, Głuszycy, Walimiu, Czarnym Borze, Jedlinie Zdrój, Mieroszowie, Szczawnie – Zdrój oraz Starych – Bogaczowicach.

Do opracowania Strategii wykorzystano Metodę Aktywnego Planowania Strategicznego polegającą na:

- analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych (analiza SWOT),
- analizie strategicznej dotyczącej diagnozy stanu otoczenia,
- określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz działań ,
- określeniu zasad wdrażania i monitoringu strategii.

1.3 Zgodność z dokumentami strategicznymi

Cele ogólne i szczegółowe określone w Strategii są zgodne z następującymi celami głównymi **Strategii „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”** będącej aktualnym długookresowym programem rozwoju społeczno – gospodarczego Unii Europejskiej:

Cel 4 – podniesienie poziomu wykształcenia,

Cel 5 – wspieranie włączenia społecznego.

Zaplanowane w Strategii zadania wpisują się w inicjatywy przewodnie realizowane na poziomie państw członkowskich, będące instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020”:

Cel 6 Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników,

Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia,

Cel 8 Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Cele Strategii zgodne są z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, tj. z celami operacyjnymi zawartymi w celu strategicznym Społeczeństwo

Wymiar obywatelski

Formowanie dojrzałego społeczeństwa, mającego poczucie tożsamości regionalnej, ukierunkowanej na dobro wspólne.

Wymiar edukacyjny

Różnicowanie wysokiej jakości oferty edukacyjnej, opartej o uniwersalny system wartości, w zależności od wymagań gospodarki i rynku pracy.

Wymiar kulturowy

Popularyzacja i ułatwianie dostępności do kultury w celu rozwijania wrażliwości artystycznej mieszkańców, zwłaszcza dzieci.

Wymiar czasu wolnego

Budowanie atrakcyjności i integralności regionu na racjonalnej ofercie czasu wolnego.

Wymiar opieki społecznej

Efektywne wykorzystywanie środków pomocy społecznej i stymulowanie działań na rzecz poprawy sytuacji życiowej osób narażonych na wykluczenie społeczne.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku cel „Społeczny” zostało określone w ramach tego celu, że nastąpi *„Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat”*. W ramach tak określonego celu zakłada się stworzenie warunków do poprawy jakości życia, osiągnięcie wysokiego (w skali polskiej i europejskiej) poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych, w szczególności w obszarach: socjalnym, edukacyjnym, kulturowym i zdrowotnym. Nasza strategia wpisuje się w priorytety :

1. Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
2. Umacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury
3. Poprawa jakości i efektywności systemu edukacji i badań naukowych
oraz w priorytet 5. Aktywna polityka rynku pracy oraz wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich

Niniejsza Strategia zgodna jest również z Dolnośląską Strategią Integracji Społecznej na lata 2014-2020- mikrosfera „Wsparcie” i „Aktywizacja”.

Rozdział II. Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu Wałbrzyskiego

2.1 Położenie, powierzchnia i podział administracyjny Powiatu Wałbrzyskiego

Powiat Wałbrzyski został utworzony w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej. W okresie od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2012 r. w skład Powiatu wchodziło także miasto Wałbrzych. Z dniem 1 stycznia 2013 r. miasto Wałbrzych stało się miastem na prawach powiatu.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Boguszków-Gorce, Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój
- gminy miejsko-wiejskie: Głuszyca, Mieroszów
- gminy wiejskie: Czarny Bór, Stare Bogaczowice, Walim
- miasta: Boguszków-Gorce, Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój, Głuszyca, Mieroszów.

Powierzchnia Powiatu to 430,22 km² a liczba mieszkańców 58 821 (wg. stanu na 1 styczeń 2012 r.)

Boguszów Gorce

Miasto Boguszów-Gorce położone jest w Zachodniej części Sudetów Środkowych, pomiędzy masywami górskimi - Gór Wałbrzyskich, z Chełmcem (851 m n.p.m.) i Mniszkiem (704 m n.p.m.) i Gór Kamiennych z masywem Dzikowca (Dzikowiec Wielki - 836 m n.p.m. i Dzikowiec Mały - 696 m n.p.m.).

Podział administracyjny: Boguszów, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec, Nowy Lesieniec, Koło, Lubominek, Sobiecin Górny i Krakowskie Osiedle.

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. miasto liczyło 16 417 mieszkańców.

Od 2013 r. jest to największe miasto Powiatu Wałbrzyskiego.

Powierzchnia : 27,02 km²

Szczawno-Zdrój

Uzdrowska Gmina Miejska Szczawno-Zdrój położona jest w południowo-zachodniej Polsce na Dolnym Śląsku w Sudetach środkowych. Leży na wysokości ok. 410 n.p.m. u podnóża góry Chełmiec (851 m n.p.m.) w dolinie potoku Szczawnik. Od północno-zachodu graniczy z gminą Stare Bogaczowice, od północy, wschodu i południowo-wschodu z Wałbrzychem, a od południowo-zachodu z Boguszowem-Gorce. Klimat Szczawna podgórski, lekko bodźcowy, łagodny i orzeźwiający jest określany jako klimat dolin i kotlin śródgórskich, wynika to z położenia, od południowo-wschodu Szczawno osłonięte jest Górą Parkową a wzniesienia Białego Kamienia i duże obszary leśne chronią uzdrowisko przed wiatrami wiejącymi od Wałbrzycha.

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. miasto liczyło 5 882 mieszkańców.

Powierzchnia : 14,74 km²

Jedlina Zdrój

Jedlina-Zdrój jest miejscowością uzdrowiskową, położoną w południowej części Województwa Dolnośląskiego na Przedgórzu Sudeckim w obrębie Gór Wałbrzyskich. Obszar gminy obejmuje Góry Suche, Góry Czarne, Góry Sowie, Wyżynę Unisławską i jest położony w obrębie doliny rzeki Bystrzycy oraz Jedliny.

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina liczy 5 033 mieszkańców.
Powierzchnia: 17,45 km²

Głuszycza

Głuszyczy pólnocno-zachodnią granicę tworzą Góry Wałbrzyskie z największym szczytem Borową – 854 m i Góry Suche (jedno z pasm Gór Kamiennych) z panoszącym się wszechwładnie Waligórą – 936 m, u podnóża którego rozpostarło się słynące w kraju ze sportów zimowych schronisko Andrzejówka. Granicą pólnocno-wschodnią Głuszyczy jest masyw Włodarza – 811 m i Jedlińskiej Kopy – 730 m, oddzielony od głównego grzbietu Gór Sowich, najstarszych w Sudetach - Obniżeniem Walimskim. Od wschodu widoczna jest Wielka Sowa – 1015 m, Zamykają dolinę Bystrzycy od południa Wzgórza Wyrębińskie.

Sołectwa: Głuszycza Górna, Grzmiąca, Kolce, Łomnica, Sierpnica.

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina liczyła 9 040 mieszkańców.

Powierzchnia: 16,21 km²

Mieroszów

Gmina Mieroszów położona jest w obszarze Sudetów Środkowych u styku pasma Gór Stołowych i Kamiennych. Południowo-zachodnią granicę gminy tworzą Zawory i Ściany Mieroszowskie. Północno-zachodnią granicę zajmuje Masyw Lesistej, którego najwyższym wypiętrzeniem jest Lesista Wielka (851 m). Od wschodu w głąb gminy wcina się masyw Gór Suchych z najwyższym szczytem Gór Kamiennych – Waligóra (936 m). Od południa masywy górskie rozdziela Wyżyna Unisławska, gdzie swój bieg rozpoczyna rzeka Ścinawka, przepływająca głęboką, doliną między Stożkiem Wielkim (841 m), a Pasmem Lesistej ku Obniżeniu Mieroszowskiemu. Rzeka Ścinawka stanowi lewy dopływ Nysy Kłodzkiej i jest jedyną rzeką w Sudetach, której górny i dolny bieg znajduje się w Polsce, a środkowy w Czechach. Wzdłuż brzegu rzeki powstały wsie Unisław Śląski, Kowalowa, Golińsk oraz miasto Mieroszów. Nieco wyżej położone są sołectwa Rybnica Leśna, Nowe Siodło, Różana i Łączna. Natomiast miejscowość Sokołowsko leży w głębokiej dolinie Gór Suchych, przez którą przepływa potok Sokołowiec.

Sołectwa: Golińsk, Kowalowa, Łączna, Nowe Siodło, Sokołowsko, Różana, Rybnica Leśna - Kamionka, Unisław Śląski

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina liczyła 7 212 mieszkańców.

Powierzchnia: 76,17 km²

Czarny Bór

Gmina położona jest na styku Powiatu Wałbrzyskiego i Kamiennogórskiego. Leży w południowo-zachodniej części powiatu wałbrzyskiego pomiędzy gminami:

- na północy - Marciszów i Stare Bogaczowice;
- na wschodzie - Gmina Boguszów- Gorce;
- na południu - Gmina Mieroszów;
- na zachodzie - Gmina Kamienna Góra.

Położenie geograficzne pomiędzy Doliną Kotliny Krzeszowskiej a górami Kruczymi, Trójgarbem, Małym i Dużym Dzikowcem oraz Wielką Lesistą.

Sołectwa: Borówno, Czarny Bór, Grzędy, Grzędy Górne, Jaczków, Witków

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina liczyła 4 850 mieszkańców.

Powierzchnia : 66,31 km²

Stare Bogaczowice

Gmina położona jest w południowo-zachodniej części województwa Dolnośląskiego i sąsiaduje z gminami: Czarny Bór, Marciszów, Bolków, Dobromierz, Wałbrzych, Szczawno-Zdrój, Boguszów-Gorce i Świebodzice. Pod względem geograficznym usytuowana jest w Sudetach Środkowych w obrębie dwóch jednostek: Pogórza Bolkowsko - Wałbrzyskiego oraz Gór Wałbrzyskich (masyw Trójgarbu) na wysokości od 293 do 778 m n.p.m.

Sołectwa: Cieszów, Chwaliszów, Gostków, Jabłów, Lubomin, Nowe Bogaczowice, Stare Bogaczowice, Struga.

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina liczyła 4 245 mieszkańców.

Powierzchnia 86,89 km²

Walim

Gmina położona jest u zachodniego podnóża Gór Sowich przez którą przepływają rzeki Walimka i Bystrzyca

W skład Gminy wchodzi następujące Sołectwa: Glinno, Jugowice, Dziećmorowice, Michałkowa, Niedźwiedzica, Olszyniec, Rzeczka, Walim, Zagórze Śląskie.

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina liczyła 5 754 mieszkańców. Powierzchnia: 78,75 km²

2.2 System pomocy społecznej w Powiecie Wałbrzyskim

2.2.1 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu

Zadania powiatu realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wynikające z ustawy z dn.12.03.2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.) i ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.):

1. Centrum realizuje następujące zadania własne powiatu z zakresu pomocy społecznej:

- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka- po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze,

młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze mających braki w przystosowaniu się;
- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej powiatu w zakresie pomocy społecznej.

2. Centrum realizuje następujące zadania zlecone z administracji rządowej w zakresie ustawy o pomocy społecznej:

- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art.5a ustawy o pomocy społecznej, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

3. Centrum realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej :

- opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - rehabilitacji społecznej,
 - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowaniu i realizacji programów;
- udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika Rządu do spraw osób niepełnosprawnych i samorządu województwa oraz przekazywanie uchwalonych programów, oraz rocznej informacji z ich realizacji;
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności;
- opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej;
- dofinansowanie:
 - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,

- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- usług tłumacza języka migowego lub tłumacza- przewodnika;
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej;
- zlecenie zadań zgodnie z art. 36 ustawy w zakresie rehabilitacji społecznej.

4. W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie Centrum realizuje zadania:

własne :

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

zlecone z administracji rządowej:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ;
- opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie .

5. W zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Centrum realizuje zadania:

własne :

- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;

- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo- wychowawczych;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo- wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych , rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- prowadzenie placówek opiekuńczo- wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo- wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego;
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej , w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;
- zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestru o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych , regionalnych placówkach opiekuńczo- terapeutycznych , interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych , na jego terenie lub na terenie innego powiatu;

- pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne;
- szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej , prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich Wojewodzie Dolnośląskiemu, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- przekazywanie do biura informacji gospodarczej zaległości z tytułu nie ponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

zlecone z administracji rządowej :

- realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej ;
- finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2.2.2 Ośrodki Pomocy Społecznej

Zadania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej polegają na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwijaniu niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy.

Zgodnie z ustawą pomoc udzielana jest osobom i rodzinom spełniającym kryteria dochodowe. Powodem jej przyznania jest przede wszystkim: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki

opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, trudność w integracji osób, które uzyskały status uchodźcy, alkoholizm, narkomania, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, klęska żywiołowa.

Na terenie Powiatu Wałbrzyskiego funkcjonują 8 Ośrodków Pomocy Społecznej:

I.p.	nazwa	adres	Tel. /fax	email
1	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Grunwaldzka 38 58-340 Głuszycza	tel. (074) 8456343; fax. (074) 8808295	ops_gluszyca@poczta.onet.pl
2	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Długa 8 58-320 Walim	tel./fax (0 74) 845 72 27 fax(0 74) 845 76 50	osrodek@opswalim.pl
3	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Kamiennogórska 22 58-379 Czarny Bór	tel. (074) 8450367	opsczb@poczta.onet.pl
4	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Kasprzaka 7 58-370 Boguszów- Gorce	tel. (074) 8449561; fax. (074) 8449561	ops@opsboguszow.pl
5	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Piastowska 11 58-330 Jedlina-Zdrój	tel. (074) 8455356; fax. (074) 8455356,	opsjedlina@gn2.pl
6	Ośrodek Pomocy Społecznej	pl. Niepodległości 1 58-350 Mieroszów	tel. (074) 8458262; fax. (074) 8458262	opiekamieroszow@poczta.onet. pl
7	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Główna 132 58-312 Stare Bogaczowice	tel. (074) 8452220 w. 42 fax. (074) 8452266	ops_stare_bogaczowice@interia .pl
8	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Kościuszki 17 58-310 Szczawno- Zdrój	tel. (074) 8400592; fax. (074) 8438681	ops_szczawno_zdroj@gazeta.pl

Tab. 1 wykaz Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Wałbrzyskiego; opracowanie własne

2.2.3 Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy

Dom jest ponad lokalną jednostką dziennego pobytu, przeznaczoną dla 30 niepełnosprawnych intelektualnie (w stopniu głębokim, znacznym, umiarkowanym i lekkim (z lekkim upośledzeniem umysłowym muszą być sprzężone inne zaburzenia) mających trudności w codziennym funkcjonowaniu.

Celem Domu jest stworzenie osobom niepełnosprawnym intelektualnie systemu oparcia społecznego poprzez zaspokajanie ich potrzeb bytowych, edukacyjnych,

społecznych, zdrowotnych. zmierzającego do poprawy ich zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej i funkcjonowania społecznego.

W Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy uczestnicy pracują w grupach terapeutycznych, w których wykonują prace rękodzielnicze, plastyczne, bukieciarskie, techniczne oraz w pracowni zaradności życiowej.

Postępowanie wspierająco - aktywizujące odbywa się według indywidualnych planów dostosowanych do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników i obejmuje:

- trening umiejętności samoobsługowych (samodzielne jedzenie, mycie, ubieranie się),
- trening spędzania czasu wolnego (rozwijanie zainteresowań sportem, lekturą, turystyką, czynny udział w imprezach kulturalnych oraz ośrodkowych klubach zainteresowań),
- trening zaradności życiowej w życiu codziennym (przygotowywanie mniej i bardziej skomplikowanych posiłków, pranie, sprzątanie, robienie zakupów, planowanie wydatków, korzystanie z placówek użyteczności społecznej),
- rehabilitacja fizyczna – ćwiczenia korekcyjne, ogólnousprawniające, fizjoterapia indywidualna,
- terapia zajęciowa – zajęcia plastyczne, rękodzielnicze, bukieciarskie, ogrodnicze, kulinarne),
- zajęcia artystyczne,
- gry i zabawy mające na celu integrację grupy.

2.2.4 Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

Wykaz Form pomocy świadczonych przez Powiatową Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną.

Formy pomocy indywidualnej	Ilość osób/spotkań
Terapia pedagogiczna	11
Terapia logopedyczna	30
Terapia psychologiczna	16
Badanie pedagogiczne	98
Badanie logopedyczne	4
Badanie psychologiczne	72
Inne formy pomocy indywidualnej	5

Indywidualne porady zawodowe na podstawie badań/badania związane z wyborem kierunku kształcenia	4
Porady udzielane rodzicom / opiekunom prawnym	177
RAZEM:	417
Formy pomocy grupowej	Ilość osób/spotkań
Pomoc grupowa: interwencja kryzysowa	1
Socjoterapia (16 dzieci zgłoszonych do poradni na zajęcia)	4
Zajęcia grupowe aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia i zawodu	3
RAZEM:	8

Tab. 2 wykaz form wsparcia Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej; opracowanie własne

2.2.5 Warunki życia mieszkańców

Czy warunki życia mieszkańców (osób i rodzin) pogorszyły się czy poprawiły w stosunku do 2012 r.?					
	zdecydowanie pogorszyły się	raczej pogorszyły się	pozostały niezmienione	raczej polepszyły się	zdecydowanie polepszyły się
Gmina Stare Bogaczowice		x			
Gmina Głuszyca	x				
Gmina Mieroszów		x			
Gmina Szczawno Zdrój	x				
Gmina Boguszów Gorce			x		
Gmina Czarny Bór			x		
Gmina Jedlina Zdrój			x		
Gmina Walim		x			

Tab. 3 Warunki życia mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego; badanie ankietowe w OPS

Badani wskazali w 37,5% odpowiedzi, że warunki życia pozostały na „niezmienionym poziomie”, sytuacja jest analogiczna w przypadku oceny „raczej się nie pogorszyły”. Tylko 25% ankietowanych uważa, że warunki życia „zdecydowanie pogorszyły się” w stosunku do roku 2012. Przedstawione wyniki jednoznacznie wskazują, że ¾ badanych nie dostrzega znaczących różnic w warunkach życia w stosunku do 2012

roku, a co za tym idzie można uznać, iż powstrzymano negatywny trend rokrocznego pogarszania się warunków życia mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego.

Jak według Państwa w ciągu następnych kilku lat zmienią się warunki mieszkańców (osób i rodzin)?					
	zdecydowanie pogorszą się	raczej pogorszą się	pozostaną takie same	raczej polepszą się	zdecydowanie polepszą się
Gmina Stare Bogaczowice			x		
Gmina Głuszyca		x			
Gmina Mieroszów		x			
Gmina Szczawno Zdrój	x				
Gmina Boguszków Gorce			x		
Gmina Czarny Bór		x			
Gmina Jedlina Zdrój		x			
Gmina Walim			x		

Tab. 4 Zmiany warunków życia mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego; badanie ankietowe w OPS

W powyższym pytaniu poszczególni badani odnieśli się do swoich subiektywnych ocen dotyczących prognozowanych w perspektywie kilkuletniej zmian warunków życia. 37,5% badanych uważa, że warunki pozostaną takie same, 50% prognozuje, że raczej się pogorszą, 12,5% jest zdania, że zdecydowanie się pogorszą. Można przyjąć, iż grupa 50% opiera własne osądy na podstawie ogólnych ogólnopolskich trendów bezpieczeństwa własnych gospodarstw domowych, które zdecydowanie plasują się poniżej średniej. Wpływ na ocenę Respondentów ma również bardzo wysoki wskaźnik stopy bezrobocia utrzymujący się w Powiecie Wałbrzyskim.

Jakie są według Państwa główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi)													
	bezrobocie	ubóstwo	bezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	niezaradność życiowa	długotrwała i ciężka choroba	niepełnosprawność	alkoholizm	nałamania	wielodzietność	samotne wychowywanie dzieci	bezdomność	przemoc w rodzinie	inne (jakie?)
Gmina Stare Bogaczowice	x			x	x					x			
Gmina Głuszyca	x	x					x						
Gmina Mieroszów		x			x	x							
Gmina Szczawno Zdrój	x	x		x			x						
Gmina Boguszów Gorce	x			x			x		x				
Gmina Czarny Bór	x	x		x			x						
Gmina Jedlina Zdrój		x	x	x			x						
Gmina Walim	x	x		x			x						

Tab. 5 Przyczyny problemów społecznych mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego; badanie ankietowe w OPS

Ankietowani wskazali cztery główne przyczyny problemów społecznych, mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego, powodujące trudne warunki życia tj. bezrobocie (20%), ubóstwo, (20%), niezaradność życiowa (20%), alkoholizm (20%). W dalszej kolejności wskazali również: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (3,33%), długotrwała i ciężka choroba (6,66%), niepełnosprawność (3,33%), wielodzietność (3,33%), samotne wychowywanie dzieci (3,33%). Jak wskazuje Tabela nr 5, cztery wskazane główne problemy dotyczą większości Gmin Powiatu Wałbrzyskiego. Problem bezrobocia dotyka 75% Gmin. Analogiczna sytuacja procentowa jest również w przypadku problemów: ubóstwa, niezaradności życiowej i alkoholizmu. Analiza jednoznacznie wskazuje, że problem wysokiego bezrobocia i jego skutków, tj. ubóstwa, alkoholizmu, dotyka większości Gmin Powiatu Wałbrzyskiego.

Jeżeli zdaniem Państwa na terenie występują obszary wykluczenia społecznego to jakich grup społecznych dotyczą? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi).										
	dlugotrwale bezrobotnych	bezrobotnych	bezdolnych	osób niepełnosprawnych	opuszczających placówki opiekuńczo wychowawcze	osób opuszczających zakłady karne	alkoholików	narkomanów	uchodźców	innych (jakich?)
Gmina Stare Bogaczowice	x			x	x			x		
Gmina Głuszyca		x		x		x				
Gmina Mieroszów	x			x	x					
Gmina Szczawno Zdrój	x	x	x				x			
Gmina Boguszów Gorce		x		x			x			
Gmina Czarny Bór	x	x		x						
Gmina Jedlina Zdrój	x		x				x			
Gmina Walim		x					x	x		

Tab. 6 Przyczyny wykluczenia społecznego mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego; badanie ankietowe w OPS

Badani w pytaniu tym wskazali cztery podstawowe grupy społeczne, które według ich oceny podlegają wykluczeniu społecznemu, tj.: długotrwale bezrobotni (17%), bezrobotni (17%), osoby niepełnosprawne (17%), alkoholicy (17%). Ankieterzy wskazywali również pozostałe grupy społeczne, zagrożone wykluczeniem społecznym, tj.: bezdomni (7%), osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze (10%), osoby opuszczające zakłady karne (7%), narkomani (7%).

Problem wykluczonych społecznie, czterech podstawowych grup społecznych dotyczy w 62,5% każdą z Gmin Powiatu Wałbrzyskiego.

2.2.6 Dezintegracja rodzin

Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej. Proszę zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi.									
	zaniedbanie wychowawcze	zaniedbanie społeczne (nieodżywienie, higiena, itp.)	sieroctwo	trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	demoralizacja	spożywanie alkoholu	narkomania	przesiępczość	inne (jakie?)
Gmina Stare Bogaczowice	X			X	X	X			
Gmina Głuszyca					X	X	X	X	
Gmina Mieroszów	X			X	X				
Gmina Szczawno Zdrój	X				X	X	X		
Gmina Boguszków Gorce	X			X	X	X			
Gmina Czarny Bór	X	X				X			
Gmina Jedlina Zdrój	X				X	X		X	
Gmina Walim	X				X	X	X		

Tab. 7 Przyczyny negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży Powiatu Wałbrzyskiego; badanie ankietowe w OPS

Badani wskazali cztery negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, tj.: zaniedbania wychowawcze (23%), demoralizacja (23%), spożywanie alkoholu (23%) oraz narkomanie i trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze (każde zjawisko wskazane przez 10% badanych). Respondenci wskazali również przesiępczość (6,66%) oraz zaniedbania społeczne (3,33%).

W przypadku trzech pierwszych zjawisk, tj.: zaniedbania wychowawcze, demoralizacja, spożywanie alkoholu, problem ten dotyczy 87,5% Gmin Powiatu Wałbrzyskiego. Problem narkomanii oraz trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze dotyczy 37,5% Gmin Powiatu Wałbrzyskiego.

Jakie działania powinien podjąć samorząd w obszarze pomocy społecznej w celu przezwyciężenia problemów społecznych rodzin korzystających z pomocy społecznej?						
	zwiększyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych pomocy społecznej	ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej gdyż ich skala utrwala osoby i rodziny w korzystaniu ze świadczeń społecznych	zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej	zorganizować specjalistyczne formy pomocy jak poradnictwo rodzinne	stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy	inne (jakie?)
Gmina Stare Bogaczowice		X		X	X	
Gmina Głuszycza		X		X	X	
Gmina Mieroszów		X		X		działania aktywizujące na rzecz społeczeństwa lokalnego
Gmina Szczawno Zdrój			X	X	X	
Gmina Boguszów Gorce			X	X	X	
Gmina Czarny Bór		X		X		
Gmina Jedlina Zdrój		X	X		X	
Gmina Walim			X		X	

Tab. 8 Działania dotyczące przezwyciężania problemów społecznych w Powiecie Wałbrzyskim; badanie ankietowe w OPS

Ankietowani wskazali cztery obszary wymagające pilnej interwencji samorządu, w celu przezwyciężenia problemów społecznych rodzin korzystających z pomocy społecznej, tj.: zorganizować specjalistyczne formy pomocy jak poradnictwo rodzinne (28,5%), stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy (28,5%), ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej gdyż ich skala utrwala osoby i rodziny w korzystaniu ze świadczeń społecznych (24%), zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej (19%). Jeden z respondentów w Gminie Mieroszów wskazał również na działania aktywizujące na rzecz społeczności lokalnej.

W przypadku działań: zorganizować specjalistyczne formy pomocy jak poradnictwo rodzinne oraz stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy, wskazywane jest przez 75% Gmin Powiatu Wałbrzyskiego. Działanie: ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej gdyż ich skala utrwala osoby i rodziny w korzystaniu ze świadczeń

społecznych wskazywane jest przez 62,5% Gmin, a działanie: zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej wskazywane jest przez 50% Gmin.

Jakie działania powinien podjąć samorząd aby ograniczyć obszary wykluczenia społecznego (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 najistotniejsze)								
	zwiększyć ilość prac społecznie użytecznych	zorganizować roboty publiczne	przyznać dodatkowe świadczenia pieniężne z pomocy społecznej	otworzyć kluby integracji społecznej	otworzyć centrum integracji społecznej	upowszechnić zatrudnienie wspierane	wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do osób wykluczonych społecznie	inne (jakie?)
Gmina Stare Bogaczowice	x	x					x	
Gmina Głuszycza	x	x					x	
Gmina Mieroszów		x						
Gmina Szczawno Zdrój	x	x				x		
Gmina Boguszów Gorce		x				x	x	
Gmina Czarny Bór		x		x			x	
Gmina Jedlina Zdrój		x			x	x		
Gmina Walim	x	x					x	

Tab. 9 Działania dotyczące przeciwdziałania wykluczenia społecznego w Powiecie Wałbrzyskim; badanie ankietowe w OPS

Respondenci wskazali trzy podstawowe obszary działań, które ich zdaniem doprowadzą do ograniczenia obszarów wykluczenia społecznego, tj.: zorganizować roboty publiczne (36%), wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do osób wykluczonych społecznie (22,72%) oraz zwiększyć ilość prac społecznie użytecznych (18,18%).

Należy podkreślić, iż w przypadku organizacji robót publicznych, 100% Gmin Powiatu Wałbrzyskiego, wskazuje, iż jest to działanie priorytetowe, które powinno zostać zrealizowane w pierwszej kolejności.

Respondenci zauważają również bardzo ważną rolę organizacji pozarządowych w ograniczaniu wykluczenia społecznego. 50% Gmin Powiatu wskazuje, iż samorządy powinny zintensyfikować własne działania służące wspieraniu NGO, działających na ich terenie.

Jakie działania powinien podjąć samorząd aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)						
	wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży	zorganizować dodatkowe placówki wsparcia dziennego	stworzyć interdyscyplinarne zespoły do spraw wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym	stworzyć dodatkowe rozwiązania środowiskowe np.. Pedagog rodzinny, terapeuta, street walker itp..	zwiększyć liczbę miejsc w rodzinach zastępczych	inne (jako?)
Gmina Stare Bogaczowice	Gmina nie udzieliła odpowiedzi					
Gmina Gluszyca		x		x	x	
Gmina Mieroszów		x				wieloaspektowe działania dla rodzin biologicznych - finansowanie pomocy i wsparcia rodzin
Gmina Szczawno Zdrój	x	x		x		
Gmina Boguszów Gorce	x			x		
Gmina Czarny Bór	x	x				
Gmina Jedlina Zdrój	x	x		x		
Gmina Walim	x	x				

Tab. 10 Działania dotyczące przezwycięzania trudnej sytuacji dzieci i młodzieży w Powiecie Wałbrzyskim; badanie ankietowe w OPS

Badani wskazali trzy podstawowe obszary wymagające pilnej interwencji samorządów,

w celu zorganizowania pomocy dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej, tj.: zorganizować dodatkowe placówki wsparcia dziennego (37,5%), wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży (31,25%), stworzyć dodatkowe rozwiązania środowiskowe np.. Pedagog rodzinny, terapeuta, street walker itp. (25%). Badani wskazali również na działanie pn.: zwiększyć liczbę miejsc w rodzinach zastępczych (6,25%).

W przypadku działania: zorganizować dodatkowe placówki wsparcia dziennego, 85,71% Gmin Powiatu Wałbrzyskiego, wskazuje je jako priorytetowe do realizacji przez samorzady. Należy również zauważyć, iż działanie: wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży,

wskazywane jest przez 71,42% Gmin Powiatu Wałbrzyskiego jako działanie, które powinno zostać realizowane w drugiej kolejności przez samorządy.

2.3 Rynek pracy i struktura bezrobocia

Rynek pracy pełni dwie zasadnicze funkcje w gospodarce. Dla ludzi występujących z podażą pracy stwarza on możliwość otrzymania dochodów, a dla firm zgłaszających popyt na pracę jest on źródłem podstawowego czynnika wytwórczego. Płace otrzymywane ze sprzedaży pracy stanowią źródło utrzymania dla ogromnej większości ludzi. Zaznaczyć należy, iż nie ma jednego rynku pracy, lecz jest ich tyle, ile zawodów czy rodzajów wykonywanych prac. Częścią składową rynku pracy są takie elementy, jak podział pracowników wg pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej, wielkość i struktura bezrobocia oraz zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie.

Bezrobocie jest jednym z największych zagrożeń występujących w powiecie. Ma ono wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka. Przyczynia się do zubożenia społeczeństwa, wpływa negatywnie na poziom życia, co skutkować może zwiększeniem skali dysfunkcji rodzin oraz zjawisk patologicznych. Analizując to zjawisko należy pamiętać, iż statystyki dotyczące tej kwestii często zniekształcają rzeczywistą skalę problemu z uwagi na duży stopień bezrobocia utajonego i powszechność szarej strefy tzw. „pracujących na czarno”.

Osoby bezrobotne, które otrzymały pomoc ośrodka pomocy społecznej w poszczególnych gminach powiatu w latach 2010-2012.

Gminy	2010	2011	2012
Gmina Stare Bogaczowice	69	61	64
Gmina Głuszyca	317	296	275
Gmina Mieroszów	523	512	431
Gmina Szczawno Zdrój	374	374	347
Gmina Boguszów Gorce	1411	1383	1359
Gmina Czarny Bór	281	333	281
Gmina Jedlina Zdrój	295	298	237
Gmina Walim	202	192	177
Ogółem	3472	3449	3171

Tab. 11 Osoby bezrobotne w Powiecie Wałbrzyskim, które otrzymały pomoc OPS; badanie ankietowe w OPS

Powyższe dane liczbowe wskazują następujący rozkład procentowy, udziału osób otrzymujących pomoc z ośrodków pomocy społecznej do całości populacji danej Gminy Powiatu Wałbrzyskiego.

Gmina	2010	2011	2012
Gmina Stare Bogaczowice	ok.1,67%	ok.1,48%	ok.1,55%
Gmina Głuszyca	ok.4,61%	ok.4,3%	ok.4,00%
Gmina Mieroszów	████████	████████	████████
Gmina Szczawno Zdrój	████████	████████	████████
Gmina Boguszów Gorce	████████	████████	████████
Gmina Czarny Bór	ok.5,84%	████████	████████
Gmina Jedlina Zdrój	ok.5,8%	████████	ok.4,66%
Gmina Walim	ok.3,54%	ok.3,36%	ok.3,1%
Ogółem	ok.5,9%	ok.5,86%	ok.5,39%

Tab. 12 Osoby bezrobotne, które otrzymały pomoc DPS w stosunku do całości populacji w danej Gminie Powiatu Wałbrzyskiego; badanie ankietowe w OPS

W roku 2010, trzy Gminy Powiatu Wałbrzyskiego uzyskały wskaźnik powyższej średniej tj. Gmina Mieroszów (wskaźnik przekroczony o 0,99%), Gmina Szczawno Zdrój (wskaźnik przekroczony o 0,41%), Gmina Boguszów Gorce (wskaźnik przekroczony o 2,6%).

W roku 2011, cztery Gminy Powiatu Wałbrzyskiego przekroczyły wskaźnik powyżej średniej oraz jedna Gmina zrównała się z średnią, tj. Gmina Mieroszów (wskaźnik przekroczony o 0,89%), Gmina Szczawno Zdrój (wskaźnik przekroczony o 0,45%), Gmina Boguszów Gorce (wskaźnik przekroczony o 2,47%), Gmina Czarny Bór (wskaźnik przekroczony o 1,07%) oraz Gmina Jedlina Zdrój, która zrównała się ze średnią.

W roku 2012 cztery Gminy Powiatu Wałbrzyskiego przekroczyły wskaźnik powyżej średniej tj. Gmina Mieroszów (wskaźnik przekroczony o 0,29%), Gmina Szczawno Zdrój (wskaźnik przekroczony o 0,46%), Gmina Boguszów Gorce (wskaźnik przekroczony o 2,8%), Gmina Czarny Bór (wskaźnik przekroczony o 0,45%).

Powyższe dane wskazują jednoznacznie, iż w najlepszej sytuacji znajduje się Gmina Stare Bogaczowice, a w najgorszej Gmina Boguszów Gorce.

Dodatkowo należy zauważyć, iż sytuacja w poszczególnych Gminach, w ujęciu liczbowym wskazuje tendencję malejącą. Świadczyć to może o skuteczności działań podejmowanych przez publiczne służby zatrudnienia oraz lokalne Ośrodki Pomocy Społecznej.

Bezrobotni i poszukujący pracy w Powiecie Wałbrzyskim z wyszczególnieniem na płeć w latach 2010-2012.

Powiat Wałbrzyski	Liczba bezrobotnych			Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Kobiety	2 217	2 133	2 200	18	23	25
Mężczyźni	2 094	2 017	2 288	33	24	39
Ogółem	4 311	4 150	4 488	51	47	64

Tab. 13 Osoby bezrobotne i poszukujące pracy z terenu Powiatu Wałbrzyskiego; dane z PUP w Wałbrzychu

Osoba poszukujących pracy jest to osoba niepełnosprawna (posiadająca aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności), zarejestrowana w PUP Wałbrzych, chcąc podjąć zatrudnienie lub zmienić dotychczasowe.

Jak pokazują powyższe dane, rośnie liczba osób niepełnosprawnych, w wieku aktywności zawodowej, rejestrujących się w PUP Wałbrzych celem poszukiwania pracy. W roku 2010 osoby niepełnosprawne stanowiły 1,18% bezrobotnych, w 2011 roku stanowiły 1,13% bezrobotnych, a w roku 2012 stanowiły 1,40 %. Niestety wraz ze wzrostem liczby osób niepełnosprawnych aktywnie poszukujących zatrudnienia, nie wzrosła ilość i dostępność specjalistycznych ośrodków rehabilitacyjnych oraz zabiegów rehabilitacyjnych na terenie Powiatu Wałbrzyskiego, które przyczyniłyby się do ograniczenia lub całkowitej eliminacji występujących problemów zdrowotnych. Przeciętny czas oczekiwania na stacjonarne zabiegi rehabilitacyjne wynosi od 2 do 4 miesięcy. Taka sytuacja powoduje alienację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

Bezrobotni i poszukujący pracy w Powiecie Wałbrzyskim (łącznie z gminą **Wałbrzych**) ze względu na wykształcenie w latach 2010-2012.

Powiat Wałbrzyski	Liczba bezrobotnych			Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
wyższe	923	943	1073	14	8	12
policealne i średnie zawodowe	2276	2218	2370	44	29	31
średnie ogólnokształcące	810	830	981	14	10	12
zasadnicze zawodowe	3317	3308	3614	74	50	50
gimnazjalne i poniżej	4185	4170	4479	63	50	51
Ogółem	11511	11469	12517	209	147	156

Tab. 14 Osoby bezrobotne i poszukujące pracy z terenu Powiatu Wałbrzyskiego w podziale na wykształcenie ; dane z PUP w Wałbrzychu

Powyższe dane liczbowe przekładają się na następujące dane procentowe

Powiat Wałbrzyski	Liczba bezrobotnych			Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
wyższe	8%	8%	8%	7%	5%	7%
policealne i średnie zawodowe	20%	19%	19%	21%	20%	20%
średnie ogólnokształcące	7%	7%	8%	7%	7%	8%
zasadnicze zawodowe	29%	29%	29%	35%	34%	32%
gimnazjalne i poniżej	36%	37%	36%	30%	34%	33%

Tab. 15 Podział procentowy osób bezrobotnych i poszukujące pracy z terenu Powiatu Wałbrzyskiego w podziale na wykształcenie ; dane z PUP w Wałbrzychu

Jak wskazuje analiza danych procentowych, poziom stopy bezrobocia zarówno wśród osób pełnosprawnych jak i niepełnosprawnych w poszczególnych latach jest podobna.

Podstawową przyczyną wysokiej stopy bezrobocia jest przede wszystkim niedostosowanie oferty edukacyjnej, szkół funkcjonujących na terenie Powiatu Wałbrzyskiego, do potrzeb lokalnego rynku pracy. Podkreślić należy również, iż w każdym z przedstawionych lat, najwyższy odsetek osób bezrobotnych stanowią

osoby posiadające najniższe wykształcenie – gimnazjalne i poniżej. Przedwczesne wypadnięcie ucznia z systemu edukacyjnego, jak pokazują prezentowane dane, w ponad 1/3 przypadków kończy się bezrobociem. Należy, więc dołożyć wszelkich starań, aby już na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjalnej, tak ukierunkowywać oraz motywować uczniów, aby proces edukacyjny kończyli przynajmniej na poziomie średnim zawodowym. Powyższa teza jest poparta wynikami odpowiedzi, jakie udzielili respondenci w pytaniu dot. przyczyn problemów na rynku pracy.

Jak oceniają Państwo aktualną sytuację na rynku pracy?						
	bardzo zła	raczej zła	średnia	raczej dobra	dobra	bardzo dobra
Gmina Stare Bogaczowice			x			
Gmina Głuszycza	x					
Gmina Mieroszów	x					
Gmina Szczawno Zdrój	x					
Gmina Boguszków Gorce		x				
Gmina Czarny Bór			x			
Gmina Jedlina Zdrój	x					
Gmina Walim	x					

Tab. 16 Sytuacja na rynku pracy w Powiecie Wałbrzyskim; badanie ankietowe w OPS

Analiza procentowa powyższych danych wskazuje, iż 62,5% badanych ocenia bardzo źle aktualną sytuację na rynku pracy, 12,5% respondentów ocenia raczej źle, 25% ocenia natomiast średnio. Korelując prezentowane wyniki z danymi dot. wykształcenia osób niepełnosprawnych, można przypuszczać, iż rynek pracy oceniają najgorzej osoby posiadające najniższe wykształcenie. Można sądzić również, iż osoby te pozbawione są motywacji do znalezienia recepty na rozwój własnego życia zawodowego. Problemem jest również niewystarczająca oferta edukacyjna dla osób dorosłych, chcących podnieść poziom własnego wykształcenia.

Czy sytuacja na rynku pracy według Państwa jest gorsza czy lepsza niż rok temu?					
	zdecydowanie gorsza	raczej gorsza	taka sama	raczej lepsza	zdecydowanie lepsza
Gmina Stare Bogaczowice			x		
Gmina Głuszyca	x				
Gmina Mieroszów	x				
Gmina Szczawno Zdrój	x				
Gmina Boguszów Gorce			x		
Gmina Czarny Bór		x			
Gmina Jedlina Zdrój	x				
Gmina Walim		x			

Tab. 17 Sytuacja na rynku pracy w Powiecie Wałbrzyskim w stosunku do roku ubiegłego; badanie ankietowe w OPS

Badani ocenili, w 50% przypadków, iż sytuacja na rynku pracy zdecydowanie pogorszyła się w stosunku do roku poprzedniego. 25% badanych oceniało sytuację jako raczej gorszą i 25% badanych oceniało sytuację jako taką samą.

Analiza powyższych danych w korelacji z pytaniem poprzednim może sugerować, iż najczęściej negatywne emocje związane z rynkiem pracy towarzyszą osobom z najniższym wykształceniem, które bardzo często są długotrwale bezrobotne.

Należy w tym momencie wskazać lokalne OPS-y, które powinny zostać motorem do przemian wskazanej populacji, z wykorzystaniem środków europejskich i specjalistycznej wiedzy pracowników socjalnych znających lokalne środowiska.

Jakie są według Państwa główne przyczyny problemów na rynku pracy? Proszę zaznaczyć najistotniejsze 4.												
	brak inwestycji	zła sytuacja finansowa przedsiębiorstw	brak nowych technologii w przedsiębiorstwach	wysokie koszty zatrudnienia pracowników	wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej	podatki, opłaty	brak współpracy ze służbami: zatrudnienia (PUP, agencjami zatrudnienia, firmami szkoleniowymi)	niskie wydatki Państwa na wsparcie dla zatrudnienia	niska jakość usług Instytucji związanych z rynkiem pracy	niskie kwalifikacje wśród pracowników	niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy	inne (jakie?)
Gmina Stare Bogaczowice	X			X							X	
Gmina Głuszyca		X		X							X	
Gmina Mieroszów	X	X		X				X				
Gmina Szczawno Zdrój	X			X							X	
Gmina Boguszów Gorce				X							X	
Gmina Czarny Bór		X		X							X	
Gmina Jedlina Zdrój	X			X							X	
Gmina Walim	X			X						X		

Tab. 18 Przyczyny problemów na rynku pracy w Powiecie Wałbrzyskim; badanie ankietowe w OPS

Analiza przetworzonych powyżej danych wskazuje na następujące główne przyczyny problemów na rynku pracy: wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (24,13%), wysokie koszty zatrudnienia pracowników (20,68%), niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy (20,68%), brak inwestycji (17,24%), zła sytuacja finansowa przedsiębiorstw (10,34%), niskie wydatki Państwa na wsparcie dla zatrudnienia (3,44%), niskie kwalifikacje wśród pracowników (3,44%).
W/w główne przyczyny problemów na rynku pracy dotyczą Gmin Powiatu Wałbrzyskiego: wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (87,5%), wysokie koszty zatrudnienia pracowników (75%), niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy (75%), brak inwestycji (62,5%), zła sytuacja finansowa przedsiębiorstw (37,5%), niskie wydatki Państwa na wsparcie dla zatrudnienia (12,5%), niskie kwalifikacje wśród pracowników (12,5%).
Należy jednoznacznie podkreślić, iż Respondenci nie wskazują na przyczynę wysokiego bezrobocia: brak współpracy ze służbami zatrudnienia (PUP, agencjami zatrudnienia, firmami szkoleniowymi) lub niską jakość usług Instytucji związanych z rynkiem pracy. Można zatem przypuszczać, że w ocenie badanych służby te bardzo dobrze wywiązują się z powierzonych im zadań.

Jakie działania podejmowane na poziomie powiatu najlepiej przyczyniłyby się do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej? Proszę zaznaczyć 4 najistotniejsze.

	obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników	obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych	szkolenie zawodowych dla bezrobotnych	okresowe zatrudnienie finansowane z budżetu Państwa	staze i praktyki zawodowe	doradztwo zawodowe i pomoc psychologiczna	usprawnienia systemu postępowania przy pracy	stworzenie preferencyjnych warunków dla absolwentów wchodzących na rynek pracy	szkolenie i doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	działalność przedsiębiorstwa (inny: budżetu i innych środków, które udostępniają za niską ceną lokalne dla przedsiębiorców i wspierają ich działalność)	dotowane, tanie kredyty	inne (takie?)
Gmina Stare Bogaczowice	X		X					X			X	
Gmina Głuszycza	X	X		X				X				
Gmina Mieroszów	X	X		X								Nowe miejsca pracy
Gmina Szczawno Zdrój	X			X	X			X				
Gmina Boguszów Gorce	X	X						X			X	
Gmina Czarny Bór	X	X						X				
Gmina Jedlna Zdrój	X	X		X							X	
Gmina Walim	X						X					

Tab. 19 Działania przyczyniające się do aktywizacji na rynku pracy; badanie ankietowe w OPS

Analiza prezentowanych powyżej danych wskazuje, iż według badanych powiat powinien podjąć następujące działania, które przyczyniłyby się do spadku bezrobocia: obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników (28,57%), obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych (17,85%), stworzenie preferencyjnych warunków dla absolwentów wchodzących na rynek pracy (17,85%), okresowe zatrudnienie finansowane z budżetu Państwa (14,28%), dotowane, tanie kredyty (10,71%), szkolenia zawodowe dla bezrobotnych (3,57%), staze i praktyki zawodowe (3,57%), usprawnienie systemu pośrednictwa pracy (3,57%).
 W/w działania są istotne dla Gminy powiatu Wałbrzyskiego: obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników (100%), obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych (62,5%), stworzenie preferencyjnych warunków dla absolwentów wchodzących na rynek pracy (62,5%), okresowe zatrudnienie, finansowane z budżetu Państwa (50%), dotowane, tanie kredyty (37,5%), szkolenia zawodowe dla bezrobotnych (12,5%), staze i praktyki zawodowe (12,5%), usprawnienie systemu pośrednictwa pracy (12,5%). Część Respondentów wskazuje w pytaniu otwartym, iż Powiat powinien również tworzyć nowe miejsca pracy.

Powody przyznawania pomocy społecznej w Ośrodkach Pomocy Społecznej w poszczególnych Gminach w latach 2010-2012:

Powiat	2010								2011								2012							
	Stare Bogaczowice	Walim	Jedlina Zdrój	Czarny Bór	Boguszów Gorce	Szczawno Zdrój	Mieroszew	Głuszyca	Stare Bogaczowice	Walim	Jedlina Zdrój	Czarny Bór	Boguszów Gorce	Szczawno Zdrój	Mieroszew	Głuszyca	Stare Bogaczowice	Walim	Jedlina Zdrój	Czarny Bór	Boguszów Gorce	Szczawno Zdrój	Mieroszew	Głuszyca
Ubóstwo	87	256	181	243	986	442	522	191	83	228	239	234	1044	442	458	221	94	227	235	271	1092	402	479	235
Sieroctwo	0	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Bezdomność	0	2	12	0	23	9	3	7	2	1	5	16	33	9	6	8	1	1	7	6	38	0	3	9
Bezrobocie	69	202	295	281	1411	374	523	317	61	192	298	333	1383	374	512	296	64	177	237	281	1359	347	431	275
Niepełnosprawność	41	100	63	62	310	42	194	54	41	85	80	69	337	42	219	71	45	94	85	80	322	56	188	76
Długotrwała lub ciężka choroba	45	61	97	96	302	183	188	115	50	62	78	93	255	182	209	108	55	61	76	84	217	181	193	99
Przemoc w rodzinie	2	12	6	3	12	4	84	1	1	13	6	0	7	4	59	1	1	7	0	3	3	0	66	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	12	5	9	66	62	33	0	0	15	22	32	110	95	33	0	9	17	6	17	88	100	54	0	11
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	35	34	78	59	542	48	152	69	26	36	85	71	512	48	117	53	22	30	80	57	473	34	117	46
Brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Trudności w integracji osób, które	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2.4 Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne które otrzymały pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach Powiatu Wałbrzyskiego w latach 2010-2012

Powiat	Niepełnosprawność			Długotrwała lub ciężka choroba		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Gmina Stare Bogaczowice	41	41	45	45	50	55
Gmina Głuszycza	54	71	76	115	108	99
Gmina Mieroszów	194	219	188	188	209	193
Gmina Szczawno Zdrój	42	42	56	183	182	181
Gmina Boguszów Gorce	310	337	322	302	255	217
Gmina Czarny Bór	62	69	80	96	93	84
Gmina Jedlina Zdrój	63	80	85	97	78	76
Gmina Walim	100	85	94	61	62	61
Ogółem	866	944	946	1087	1037	965

Tab. 21 Osoby niepełnosprawne, które otrzymały pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach Powiatu Wałbrzyskiego w latach 2010-2012; badanie ankietowe w OPS

2.4.1 Pomoc udzielana osobom niepełnosprawnym ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

W roku 2013 do dyspozycji Powiatu Wałbrzyskiego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczył kwotę:

- 734 631 zł – środki finansowe algorytmowe PFRON,
- 121 604,46 zł – środki finansowe pozaalgorytmowe „Program Aktywny Samorząd”.

Działania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, finansowane ze środków algorytmowych PFRON:

Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.), Rada Powiatu Wałbrzyskiego podjęła uchwałę, w której określiła podział środków finansowych na poszczególne zadania, w tym:

1. **Rehabilitacja zawodowa** – 105 200 zł, z tej kwoty przyznano 3 dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne.
2. **Rehabilitacja społeczna** :

- a) Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – 175 124 zł.
- b) Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – 8 982 zł.
- c) Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – 138 757 zł.
- d) Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – 306 568 zł.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, natomiast Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu z zakresu rehabilitacji zawodowej. Poniżej przedstawiamy realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w 2013 roku.

Zadanie	Kwota na 2013 r. przyznana	Kwota na 2013 r. wykorzystana	Do zwrotu do PFRON
Powiatowy Urząd Pracy: Dotacje na działalność	105 200 zł	105 200 zł	0,00 zł
PCPR: Turnusy rehabilitacyjne	175 124 zł	175 124 zł	0,00 zł
PCPR: Sport, kultura, turystyka	8 982 zł	8 982 zł	0,00 zł
PCPR: Bariera architektoniczna, techniczna i komunikowanie	138 757 zł	138 756,91 zł	0,09 zł
PCPR: Środki ortopedyczne, Sprzęt rehabilitacyjny	306 568 zł	306 568 zł.	0,00 zł
Obsługa	18 366 zł.	18 365 zł	1,00 zł
Razem:	752 997 zł	752 995,91 zł	1,09 zł

Tab. 22 Wydatkowanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2013 roku; dane z PCPR Wałbrzych

2.4.1.1 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki

W ramach rehabilitacji społecznej istnieje także możliwość uzyskania przez organizacje pozarządowe dofinansowania do organizacji imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Dzięki takim imprezom mogą oni aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i poczuć się pełnowartościowymi jego członkami.

Na 2013 r. wpłynęły 3 wnioski na zadanie z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Jedna organizacja zrezygnowała z przyznanego

dofinansowania a 2 pozostałe otrzymały dofinansowanie na łączną kwotę 9000 zł. W zadaniu brało udział 120 osób w tym 13 dzieci niepełnosprawnych.

2.4.1.2 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – o dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej. W ramach powyższego zadania osoby niepełnosprawne uzyskują również dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych – są to sprzęty niezbędne osobie niepełnosprawnej w przypadku trwałej niepełnosprawności, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego (np. protezy, kule, wózki inwalidzkie itp.), oraz środków pomocniczych, czyli takich środków, które ułatwiają w znacznym stopniu, bądź umożliwiają funkcjonowanie osobie niepełnosprawnej w środowisku społecznym (np. aparaty słuchowe, cewniki, pielucho majtki itp.) Podstawowymi warunkami uzyskania dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane na podstawie odrębnych przepisów są: posiadanie odpowiedniego dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność oraz spełnienie kryterium dochodowego.

W zakresie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny zostało złożonych 332 wnioski na łączną kwotę 332 110 zł.

Na sprzęt rehabilitacyjny wypłacono 6 dofinansowań na kwotę 7 066 zł. na następujący sprzęt:

- rowery rehabilitacyjne,
- atlas do ćwiczeń,
- łóżka rehabilitacyjne,
- rower trójkołowy.

Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zrealizowano następujące wnioski:

- 116 wniosków – aparaty słuchowe na kwotę 195 239 zł,
- 8 wniosków – protezy na kwotę 22 563 zł,
- 10 wniosków – obuwie ortopedyczne na kwotę 4 309 zł,
- 6 wniosków - wózki inwalidzkie dziecięce na kwotę 14 988 zł.,
- 3 wnioski – wózki inwalidzkie dla dorosłych na kwotę 2 180 zł,

- 2 wnioski – pionizator na kwotę 9 080 zł,
- 2 wnioski – proteza powietrzna na kwotę 5 850 zł,
- zrealizowano również 158 wniosków na dofinansowanie do cewników, worków na mocz, kule, balkoniki, pieluchomajtki materace p/odleżynowe na kwotę 45 293 zł.

Zadanie to traktowane jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie priorytetowo i dlatego w ramach naszych środków to właśnie na to zadanie przeznaczamy najwięcej środków finansowych z przyznanych nam kwot.

Poniżej przedstawiamy wyszczególnione kategorie

Wyszczególnienie	Liczba	Kwota
Liczba złożonych wniosków	332	332 110
Liczba przyznanych dofinansowań	310	306 568
W tym:	26	33 159
1. dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej		
2. dla mieszkańców wsi	117	128 253
3. dla kobiet	164	155 514

Tab. 23 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w 2013 roku; dane z PCPR Wałbrzych

2.4.1.3 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

Turnusy rehabilitacyjne są jedną z podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji, połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązanie i rozwijanie kontaktów społecznych, rekreację i rozwijanie zainteresowań, także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Uczestnictwo w turnusach powinno pozwolić na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe.

Na dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego zostało złożonych 339 wniosków.

Na podstawie wystawionych decyzji przyznano dofinansowanie:

- 43 dzieci wraz z 41 opiekunami na kwotę 70 144 zł
- 93 osoby dorosłe wraz z 24 opiekunami na kwotę 104 980 zł

Ponizej przedstawiamy jak kształtowała się liczba osób ubiegających się o dofinansowanie oraz liczba przyznanych dofinansowań.

Wyszczególnienie	Liczba	Kwota
Liczba osób ubiegających się o dofinansowanie wraz z opiekunami	459	X
W tym opiekunowie	120	X
Liczba wypłaconych dofinansowań	204	175 124
W tym:	4	2 665
1. dorośli pracujący w zakładach pracy chronionej		
2. pozostali dorośli niepełnosprawni	92	86 370
3. dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	43	42 884
4. opiekunowie osób dorosłych	24	15 945
5. opiekunowie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	41	27 260
6. dla mieszkańców wsi	36	33 744
7. dla kobiet	63	59 199

Tab 24 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w 2013 roku; dane z PCPR Wałbrzych

2.4.1.4 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – tego typu bariery są jednymi z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym kontaktowanie się z otoczeniem. Często eliminują możliwość podjęcia zatrudnienia, a niekiedy nawet samodzielnego wyjścia z domu osoby niepełnosprawnej. Usunięcie istniejących przeszkód oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym poruszania się w otoczeniu pozwala na podjęcie funkcji społecznych i zapewnia możliwość wykorzystania czasu wolnego. O dofinansowanie barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku, w którym stale zamieszkują. Natomiast o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi

z niepełnosprawności. Realizacja powyższego zadania ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem.

Na likwidację barier architektonicznych i technicznych oraz barier w komunikowaniu się złożono 56 wniosków na ogólną kwotę 737 048 zł.

Na bariery architektoniczne wypłacono 8 dofinansowań na kwotę 94 756,91 zł.

W ramach likwidacji barier architektonicznych sfinansowano m. in.:

- przystosowanie schodów wejściowych do potrzeb osoby niepełnosprawnej wraz z montażem platformy,
- przystosowanie łazienki dla potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- przystosowanie centralnego ogrzewania do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- budowa łazienki.

W ramach barier w komunikowaniu wypłacono 6 dofinansowań dla osób niepełnosprawnych na kwotę 12 000 zł., w tym :

- komputery przenośne,
- komputer stacjonarny,
- zestaw akumulatorów wraz z ładowarką do procesora dźwięku CP 810.

W ramach barier technicznych wypłacono 2 dofinansowania na kwotę 32 000 zł.

W ramach likwidacji barier technicznych sfinansowano:

- schodołaz,
- windę przyschodowa.

Poniżej przedstawiamy jak kształtowały się przyznane dofinansowania do poszczególnych zadań:

Wyszczególnienie	Liczba	Kwota
Liczba złożonych wniosków	56	737 048
Liczba wypłaconych dofinansowań	16	138 757
Z tego:	8	94 757
1. bariery architektoniczne		
2. bariery w komunikowaniu się	6	12 000
3. bariery techniczne	2	32 000

W tym:	2	4 000
1. dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej		
2. dla mieszkańców wsi	5	62 140
3. dla kobiet	6	44 112

Tab. 25 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w 2013 roku; dane z PCPR Wałbrzych

2.4.2 Działania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, finansowane ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”

Program Aktywny samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Umożliwią samorządom aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych.

W ramach programu PCPR Wałbrzych dofinansował:

1. **Moduł II** (dofinansowanie do kosztów podniesienia wykształcenia) – 19 umów na kwotę 31.143,00 zł,
2. **Moduł I**, w tym:
 - a. Obszar A1 (przystosowanie samochodu do potrzeb osoby niepełnosprawnej) – 1 umowa na kwotę 5 000 zł,
 - b. Obszar A2 (dofinansowanie do kursu prawa jazdy kat. B) – 2 umowy na kwotę 2 588,09 zł,
 - c. Obszar B1 (dofinansowanie do zakupu sprzętu komputerowego) – 6 umów na kwotę 28 433,39 zł,
 - d. Obszar B2 (dofinansowanie do szkolenia komputerowego) – 1 umowa na kwotę 2 000 zł,
 - e. Obszar C1 (dofinansowanie do zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym) – 2 umowy na kwotę 30 621,40 zł,
 - f. Obszar C3 (dofinansowanie do zakupu protezy III lub IV stopnia) – 1 umowa na kwotę 12 680 zł.

2.4.3 Działania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, finansowane ze środków PFRON w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II”

W związku z podjętymi działaniami w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II” udało się pozyskać 69 308,78 zł na zakup mikrobusa dla potrzeb Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Nowym Siodle dla Dzieci Nieślyszących. Ośrodek jest placówką otwartą na problemy osób niepełnosprawnych przede wszystkim niesłyszających. Zakup samochodu sprawił, iż przewóz dzieci z Ośrodka do domów i z domu do placówki jest możliwy o każdej porze, a nie tylko według ustalonych rozkładów jazdy komunikacji publicznej do której obecnie dostęp jest bardzo utrudniony. Posiadanie samochodu pozwoliło na możliwość wyjazdu dzieci i udział w zawodach sportowych, imprezach integracyjnych, dodatkowych rehabilitacjach, które organizowane są w różnych odległościach od Ośrodka.

Działania opisane w projekcie wynikają ze specyfiki edukacji niesłyszających wychowanków, czyli szkoły z internatem, znacznej odległości do domów rodzinnych. Na Ośrodku spoczywa większa odpowiedzialność w realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych, dydaktycznych i rewalidacyjnych, z uwagi na to, że dzieci i młodzież z wadą słuchu uczą się w szkole z internatem, większość czasu spędzają w placówce. W placówce dziewięcioro wychowanków korzysta z pomocy poradni zdrowia psychicznego oraz pomocy neurologa. Znaczna część uczniów pochodzi z rodzin o niskim statucie materialnym i korzysta z różnego rodzaju pomocy socjalnej. Staramy się aby działania, w tym zakup busa, kierować na zaspakajanie potrzeb uczniów. Istotnym problemem jest również motywowanie do podejmowania aktywności niesłyszających wychowanków w pasjach sportowych, artystycznych, poznawczych. W ramach integracji ze społeczeństwem i osobami słyszącymi planowana jest organizacja przedsięwzięć tj. wycieczki, plenery, wyjazdy do kina, warsztaty. Lokalizacja OSW w środowisku wiejskim, oddalonego od centrum komunikacyjnych stwarza potrzebę dysponowania szkolnym busem. Nowe auto daje poczucie bezpiecznego użytkowania przez kolejnych kilka lat, a przede wszystkim pozwoli na bezawaryjną jazdę.

2.4.4 Jednorazowe dofinansowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przez osobę niepełnosprawną

W 2013 r. Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu wydatkował 105.200 zł, z tej kwoty przyznano 2 dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne.

Poniższa tabela przedstawia przyznane dofinansowania do poszczególnych zadań:

Wyszczególnienie	Liczba	Kwota
Liczba złożonych wniosków	4	196 250
Liczba przyznanych dofinansowań	2	105 200
Z tego:	2	105 200
1. na rozpoczęcie działalności gospodarczej		
2. dla mieszkańców wsi	0	0
3. dla kobiet	0	0

Tab. 26 Jednorazowe dofinansowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przez osobę niepełnosprawną w 2013 r.; dane z PUP Wałbrzych

2.5 Piecza Zastępcza

Jednym z najważniejszych z zadań, jakie realizuje PCPR, jest zapewnienie dzieciom osieroconym biologicznie i społecznie, których rodzice pozbawieni zostali władzy rodzicielskiej lub władza ta została im ograniczona, opieki instytucjonalnej poprzez kierowanie ich do placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Do głównych zadań w tym zakresie należą:

- organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci,

- przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowych oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka, przyznawanie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, na pokrycie kosztów związanych z remontem, udzielanie tym rodzinom dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem,
- ponadto rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać świadczenia na: dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 16 lat, pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych.

Do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

W/w ustawa wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie pracy z rodziną biologiczną, co należy do zadań własnych gmin a organizacją przez powiat pieczy zastępczej.

2.5.1 Instytucjonalna Piecza Zastępcza

Na terenie Powiatu Wałbrzyskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze:

1. Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Dom Dziecka „Catharina” w Nowym Siodle,
2. Domu Dziecka w Jedlinie Zdrój,

2.5.1.1 Dom Dziecka „Catharina” w Nowym Siodle funkcjonuje od czerwca 2001 r. Początkowo, jako placówka socjalizacyjna, w latach późniejszych także interwencyjna. Obecnie jest to placówka wielofunkcyjna. Swój dom, zgodnie z obowiązującymi standardami, ma tu trzydzieścioro dzieci w grupach socjalizacyjnych i trzydzieścioro w grupach interwencyjnych.

W pracy naszej przyjęliśmy system rodzinkowy, to znaczy grupy są koedukacyjne, a wychowankowie w różnym wieku. Każda grupa wychowawcza zajmuje osobne piętro domu. W grupach jest do dyspozycji świetlica do zabaw i odrabiania lekcji, aneks kuchenny, w którym samodzielnie wychowankowie przygotowują kolację. W świetlicy odbywają się również spotkania grupowe oraz imprezy okolicznościowe. W każdej grupie pracuje trzech wychowawców. Na terenie przyległym do domu znajduje się boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki i siatkówki oraz rozległy plac zabaw dla młodszych dzieci.

Dom Dziecka zapewnia wychowankom całodobową opiekę i wszechstronne wychowanie. Dzieci uczone są samodyscypliny, samodzielności i odpowiedzialności za swoje zachowanie poprzez jasno sformułowane zasady funkcjonujące w placówce. Wyrównywane są deficyty rozwojowe wychowanków, poprzez umożliwienie kształcenia, rozwoju zainteresowań i indywidualizowanie oddziaływania wychowawczego. Wychowankowie przygotowani są do samodzielnego życia przez stopniowe zwiększanie obowiązków.

Praca wychowawcza koncentruje się na sprawach opiekuńczo – wychowawczych i kompensacji braku rodziców. Ponadto placówka współpracuje z rodzinami wychowanków, stara się podtrzymywać kontakty pomiędzy dziećmi a rodzicami.

W pracy z wychowankami nie pomija się także o tych, którzy już opuścili dom. Organizowane są z nimi cykliczne imprezy (festyn z okazji dnia dziecka, zabawa mikołajkowa, wigilia) w miarę możliwości udziela się im pomocy także w zdobyciu lub zamianie mieszkania, znalezieniu pracy czy rozwiązaniu trudnych problemów.

Dzieci przebywające w placówce biorą udział w różnorodnych konkursach, zawodach sportowych, festiwalach, pokazach, turniejach i plenerach. Zdobywają w nich wiele nagród i wyróżnień. Uczestniczą także w życiu społeczności szkolnych w Publicznej Szkole Podstawowej, Publicznym Gimnazjum i Przedszkolu Miejskim w Mieroszowie, do których uczęszczają.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Dom Dziecka „Catharina” w Nowym Siodle przeznaczona jest w standardzie dla 60 wychowanków, w tym w oddział socjalizacyjny dla 30 oraz oddział interwencyjny również dla 30 małoletnich.

2.5.1.2 Dom Dziecka w Jedlinie Zdrój

Dom Dziecka jest placówką koedukacyjną, dysponuje 46 miejscami. Jest placówką opiekuńczo - wychowawczą, typu socjalizacyjnego, której głównym zadaniem jest zapewnienie całodobowej opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, dla których nie znaleziono opieki zastępczej. Dom dziecka zapewnia odpowiednie dla potrzeb warunki rozwoju i przygotowuje wychowanków do samodzielnego życia. Dzieciom w placówce zapewnia się wyżywienie dostosowane do ich potrzeb rozwojowych, dostęp do opieki zdrowotnej, dostęp do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych i terapeutycznych. Wszechstronny rozwój domu ma na celu stworzenie odpowiednich warunków psychicznego, fizycznego i poznawczego rozwoju dziecka.

Wychowankowie mieszkają w trzech budynkach usytuowanych przy ulicy Chojnowskiej nr 12 i 13 oraz na ulicy Kłodzkiej 28. Uczęszczają do Miejskiej Szkoły Podstawowej oraz Miejskiego Gimnazjum w Jedlinie-Zdroju. Starsi wychowankowie dojeżdżają do szkół średnich na terenie Powiatu Wałbrzyskiego.

W domu działa system rodzinkowy, grupy są rozwojowe, rodzeństwa nie muszą być rozdzielane, dzięki czemu mają zapewnione znaczne poczucie stabilności, pewności i łatwiej akceptują dom, w którym przyszło im mieszkać.

Czas wolny wychowankowie spędzają na boisku do gry w kosza, piłkę nożną i siatkówkę. Dzieci mają do swojej dyspozycji plac zabaw odpowiednio wyposażony, siłownię oraz pomieszczenie komputerowe.

W pracę wychowawczą włącza się rodziców podopiecznych. W pracy z rodziną wychowanka pracownicy Domu starają się dotrzeć do domów rodzinnych wychowanków, poznać sytuację materialno-bytową i pracować pod kątem powrotu dziecka do domu rodzinnego. W przypadku, kiedy jest to niemożliwe poszukuje się wychowankom rodziny zastępczej lub są oni zgłaszani do Ośrodka Adopcyjnego.

Dom Dziecka w swojej pracy opiekuńczo-wychowawczej zapewnia wychowankom specjalistyczną pomoc, którą realizują zatrudnieni wychowawcy, pedagog, psycholog i pracownik socjalny. Podejmowane przez nich oddziaływania terapeutyczne, wyrównawcze, kompensacyjne są planowane i odpowiednio odnotowywane w indywidualnych planach pracy z dzieckiem i jego rodziną, diagnozach, kartach udziału w zajęciach specjalistycznych oraz arkuszach badań i obserwacji pedagogicznych i psychologicznych. W rozwiązywaniu problemów wychowawczych, dużą pomoc stanowią porady i zalecenia uzyskane w instytucjach wspomagających

prawidłowy rozwój dziecka tj. Poradni Psychologiczno Pedagogicznej, Poradni Zdrowia Psychicznego, Sądy oraz innych poradniach specjalistycznych. W stosunku do każdego dziecka podejmowane są indywidualne środki oddziaływań.

Dom Dziecka w Jedlinie Zdrój posiada 46 miejsc w standardzie.

2.5.2 Rodzina piecza zastępcza

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka. To naturalne i pierwotne w stosunku do innych środowisko pobytu i wychowania dziecka. Wartość rodziny jest wartością bezcenną. Pozytywne wpływy wychowania w rodzinie są związane przede wszystkim z realizowanymi w rodzinie wartościami, wzajemną więzią uczuciową, pełnionymi w rodzinie rolami oraz wzorcami wzajemnego komunikowania się. Dobrej rodziny w procesie wychowania i wznastania dzieci młodzieży nie jest w stanie zastąpić nikt, dlatego polityka Państwa, oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie.

W sytuacjach kryzysowych gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami: nie może, nie potrafi, bądź nie chce zajmować się dzieckiem zachodzi konieczność udzielania pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W takiej sytuacji w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości dziecko ma prawo do opieki i pomocy w tym do pieczy zastępczej: *"Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych"*, tak stanowi konstytucja RP (art. 72 ust. 2). Konwencja o prawach dziecka zobowiązuje Państwa - Strony do zapewnienia specjalnej ochrony i pomocy dzieciom czasowo lub stale pozbawionych środowiska rodzinnego lub nie mogącym ze względu na swe dobro w nim przebywać (art. 20).

Wyżej wymienione przepisy podkreślają rangę i znaczenie praw dziecka, w tym prawa do pieczy zastępczej.

Rodzinna opieka zastępcza daje szansę dzieciom osieroconym na optymalne warunki wszechstronnego rozwoju osobowego w środowisku rodzinnym. Rodzinna opieka zastępcza charakteryzuje się szeregiem cech, które są odpowiedzią na psychiczne, społeczne i rozwojowe potrzeby człowieka. Oto niektóre z nich:

- rodzinne formy opieki są najbardziej zbliżone do naturalnego środowiska w jakim powinno wychowywać się dziecko. Dla osieroconego dziecka lub pozbawionego

czasowo opieki rodzicielskiej przebywanie w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka pozwala na względnie normalne funkcjonowanie w małym, bezpiecznym środowisku gdzie nie jest anonimowe, ma konkretnych, stałych opiekunów, doświadcza opieki i troski. Pozwala to także na uniknięcie piętna sieroty i poczucia inności.

- rodzinna opieka zastępcza zapewnia optymalne warunki rozwoju psychofizycznego dziecka. W rodzinie dziecko realizuje swoje podstawowe potrzeby, nie tylko fizjologiczne, ale także potrzebę bezpieczeństwa, przynależności i miłości. Ich realizacja jest podstawą prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego.

- rodzinna opieka chroni dziecko przed krzywdą - zarówno w bezpośredniej konfrontacji z różnego rodzaju niebezpieczeństwami zagrażającymi dziecku, jak i poprzez uchronienie go przed możliwymi konsekwencjami długotrwałego pobytu w placówce tradycyjnej. Wiąże się to również z tym, że rodzina może zapewnić dziecku więcej czasu na pracę indywidualną, rehabilitację czy zajęcia dostosowane bezpośrednio do deficytów i potrzeb dziecka.

- stanowi szansę dla dzieci i ich rodziny naturalnej aby zaleczyć rany. Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka obok swojej funkcji opiekuńczej mają za zadanie także współpracę z rodzinami biologicznymi. W miarę swoich możliwości oraz gotowość współpracy ze strony rodziny biologicznej przyczyniają się do zmiany sytuacji, która spowodowała, że dziecko nie może się wychowywać w swojej rodzinie naturalnej.

- dziecko ma szansę poznać i nauczyć się prawidłowych wzorców zachowania, relacji w rodzinie oraz ról pełniących przez poszczególnych członków. Poprzez codzienne życie w rodzinie zastępczej uczy się poczucia obowiązku, odpowiedzialności za siebie i innych. Przygotowuje się w ten sposób do dorosłego życia.

- w rodzinnych formach opieki zastępczej nawiązują się pozytywne więzi pomiędzy ich członkami. To bardzo ważna funkcja z uwagi na częsty brak pozytywnych wzorów takich relacji w rodzinie biologicznej. W swoim dorosłym życiu i przyszłym budowaniu więzi rodzinnych dzieci będą miały pozytywne wzorce do naśladowania.

- usamodzielnianie nie oznacza odcięcie dziecka od środowiska, w którym się wychowywało. Podobnie jak w każdej rodzinie naturalnej dziecko, które skończyło 18 lat może liczyć na wsparcie rodziców i pomoc w sytuacjach trudnych. Ta ważna

cecha rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka jest nazywana "opieką zastępczą". Za tę opiekę rodzice zastępczy nie otrzymują wynagrodzenia.

Zgodnie z zaleceniem ustawowym z dnia 1 stycznia 2012 roku PCPR w Wałbrzychu zostało wyznaczone decyzją Starosty Wałbrzyskiego organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Art. 180. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, określa zadania własne powiatu w zakresie pieczy zastępczej do których należy m.in. :

- 1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 3) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 4) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 5) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 7) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 45;

11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

12) finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych, rodzin pomocowych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz osób zatrudnionych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka,
- c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- d) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Rodzice dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, w tym również, są zobowiązani do ponoszenia wydatków związanych z jego utrzymaniem. W związku z powyższym, wydano 206 decyzje: w tym 182 umarzających w całości opłatę za pobyt dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, naliczających odpłatność w części 5, wygaszających 1.

Na terenie Powiatu Wałbrzyskiego w 2013 r. funkcjonowało 148 rodzin zastępczych, w tym:

- 98 rodzin zastępczych spokrewnionych, tj. dziadkowie, pradziadkowie, rodzeństwo
- 39 rodzin zastępczych niezawodowych, tj. wujostwo, kuzynostwo, osoby obce
- 11 rodziny zastępcze zawodowe w tym:
 - 10 wielodzietnych
 - 1 specjalistycznych

W rodzinach tych przebywa łącznie 231 dzieci.

Zespół objął rodziny zastępcze pomocą socjalną, psychologiczną oraz pedagogiczną, zarówno pracą w środowisku jak również podczas wizyt rodziców w Centrum. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. rodzinie zastępczej spokrewnionej na każde umieszczone dziecko przysługuje pomoc pieniężna w kwocie nie niższej niż 660 zł miesięcznie, natomiast w przypadku rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej i rodzinnego domu dziecka przysługuje świadczenie w kwocie nie niższej niż 1.000 zł miesięcznie.

Gdy dziecko posiada swój dochód, tj. alimenty, rentę rodzinną albo uposażenie rodzinne, kwotę pomocy pieniężnej pomniejsza się o połowę dochodu tego dziecka.

W przypadku, gdy dziecko posiada orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, rodzinie zastępczej przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka może ubiegać się również o dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, świadczenie na pokrycie wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, czy pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych. Należy tu zaznaczyć, iż ta forma pomocy jest świadczeniem fakultatywnym i przyznawana jest po uwzględnieniu potrzeb dziecka oraz możliwości finansowych tut. Centrum. Rodzina zastępcza niezawodowa oraz zawodowa może też ubiegać się o środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego oraz świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu mieszkania. Ta forma pomocy również jest świadczeniem fakultatywnym.

Szczegółowe wymagania wobec kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W myśl ustawy pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, które:

1. dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
2. nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
3. wypełniają obowiązek alimentacyjny- jeśli taki mają
4. nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych ;
5. są zdolne do sprawowania właściwej opieki, co zostało potwierdzone zaświadczeniami o braku przeciwwskazań wystawionymi przez lekarza;

6. przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. zapewniają odpowiednie warunki bytowe, mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb;

Ponadto pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. W przypadku tej formy rodziny zastępczej, tj. rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzin w poszczególnych miejscowościach Powiatu Wałbrzyskiego w roku 2013.

Lp.	Miejscowość	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci
1.	Walim	12	18
2.	Czarny Bór	8	12
3.	Jedlina Zdrój	16	26
4.	Stare Bogaczowice	7	9
5.	Szczawno Zdrój	12	15
6.	Głuszycza	20	53
7.	Mioszów	21	30
8.	Boguszów Gorce	52	68
Razem		148	213

Tab. 27 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzin w poszczególnych miejscowościach Powiatu Wałbrzyskiego w roku 2013; dane z PCPR Wałbrzych

W 2013 r. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu zawiązał 21 nowych rodzin oraz umieścił 40 nowych dzieci w pieczy zastępczej. Ponadto pracownicy sprawowali opiekę nad 47 usamodzielnianymi wychowankami z rodzin zastępczych i 26 usamodzielnianymi wychowankami z placówek opiekuńczo - wychowawczych (stan działu do 31.03.2013 r.).

Rozeznanie sytuacji usamodzielnionych wychowanków zgodnie z ustawą o pomocy społecznej odbywało się na podstawie wywiadów środowiskowych, które przeprowadzane były minimum dwa razy w roku. Natomiast rozeznanie sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oparte było na sporządzonych planach pomocy dziecku i planach pracy z rodziną zastępczą.

Podstawą do wypłacenia świadczeń dla klientów Centrum jest wydanie decyzji administracyjnej. Na dzień 31 grudnia 2013 r. Zespół Rodzinnej Pieczy i Świadczeń sporządził 209 decyzji dla rodzin zastępczych, 23 dla wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych (stan działu na dzień 31.03.2013 r.), 49 dla wychowanków z rodzin zastępczych oraz 206 decyzji dotyczących ustalenia odpłatności rodziców biologicznych, którzy zgodnie z literą prawa zobowiązani są do ponoszenia kosztów pobytu dzieci w rodzinie zastępczej. Zdecydowana większość rodziców to osoby bezrobotne, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej oraz uzależnione od alkoholu.

Należy podkreślić, że wywiady środowiskowe były wprowadzane do programu komputerowego „POMOST”. Niniejszy program funkcjonuje we wszystkich jednostkach pomocy społecznej. W Polsce „POMOST” to finansowo – sprawozdawczy program, na którym także prowadzi się wypłatę świadczeń.

W programie „Pomost” sporządzono 185 list wypłat, z których wypłacono świadczenia na łączną kwotę 2 069 484,47 zł.

2.5.2.1 Świadczenia dla rodzin zastępczych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu przyznawało i wypłacało świadczenia dla rodzin zastępczych na podstawie wydanej decyzji administracyjnej, zgodnie z obowiązującymi od 1 stycznia 2012 r. przepisami:

- Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.)
- Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.)

Poniżej przedstawiono sposób przyznawania pomocy pieniężnej z uwagi na wprowadzone zmiany ustawowe.

Rodzinom zastępczym, w których umieszczono dzieci przed dniem 1 stycznia 2012 r. i które do dnia 31 stycznia 2012 r. złożyły stosowny wniosek o przyznanie im świadczenia w oparciu o dotychczasowe przepisy (ustawa o pomocy społecznej), przyznawana była pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego dziecka w określonej w tym przepisie wielkości procentowej liczonej od podstawy wynoszącej 1 647 zł.

Podstawą ustalenia wysokości pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych była kwota 1.647,- zł zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2009 r.

w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Podstawowa wielkość pomocy udzielanej rodzinie zastępczej wynosiła 40% podstawy tj. 658,80 zł, pomniejszonej o kwotę odpowiadającą 50% dochodu tego dziecka, nie mniej jednak niż 10% podstawy, z tym zastrzeżeniem, iż pomoc ta uzależniona jest od wieku oraz stanu zdrowia dziecka.

Dzieci do 7 roku życia otrzymywały 60% podstawy tj. 988,20 zł., do 7 lat posiadające orzeczenie o niepełnosprawności 80%, tj. 1.317,60 zł. Pomoc w każdym przypadku pomniejszana była o kwotę odpowiadającą 50% dochodu dziecka i przyznawana w kwocie nie mniejszej niż 20% podstawy.

Niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza otrzymywała dodatkowo na każde umieszczone w niej dziecko kwotę odpowiadającą 10% podstawy z tytułu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem i jego wychowaniem tj. 164,70 zł.

Wychowankom usamodzielnionym przed 2012 r. przyznawana była pomoc pieniężna na podstawie przepisów dotychczasowych (ustawy o pomocy społecznej):

1. pomoc na kontynuowanie nauki w wysokości 30% podstawy tj. 494,10 zł. do ukończenia przez osobę usamodzielnioną 25 lat.:
2. pomoc na usamodzielnienie:
 - 400% podstawy gdy osoba usamodzielniana przebywała powyżej trzech lat /6.588.-zł/;
 - 400% podstawy w przypadku gdy osoba usamodzielniana opuszcza dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży /6.588.-zł/ ;
 - 200% podstawy gdy osoba usamodzielniana przebywała od dwóch do trzech lat /3.294,- zł/;
 - 100% podstawy gdy osoba usamodzielniana przebywała od roku do dwóch lat /1.647,-zł/

Natomiast wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej opuszczającej młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy ustala się w kwocie odpowiadającej:

- 300% podstawy gdy osoba usamodzielniana przebywała powyżej trzech lat /4.941,-zł/;
- 200% podstawy gdy osoba usamodzielniana przebywała od dwóch do trzech lat /3.294,-/;
- 100% podstawy gdy osoba usamodzielniana przebywała od roku do dwóch lat /1.647,-zł/.

Wartość pomocy na zagospodarowanie ustalała się jako równowartość kwoty nie wyższej niż 300% podstawy tj. 4 941 zł.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługiwało świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania kwocie:

- 1) 660 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- 2) 1000 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletniości, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną przysługiwała:

1. pomoc na kontynuowanie nauki, która wynosi nie mniej niż 500 zł miesięcznie.
2. pomoc usamodzielnienie, wysokości:
 - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną – nie mniej niż 3300 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat;
 - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:

- nie mniej niż 6600 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
- nie mniej niż 3300 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
- nie mniej niż 1650 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

3. pomoc na zagospodarowanie w kwocie nie niższej niż 1500 zł.

Warto podkreślić, że tutaj Centrum wypłacało świadczenia dla dzieci z naszego powiatu, przebywających w innym powiecie na podstawie podpisanych porozumień. Zespół Rodzinnej Pieczy i Świadczeń ponadto monitorował 33 naszych dzieci umieszczonych na terenie innych powiatów. Na terenie naszego powiatu przebywało natomiast 72 dzieci z innych powiatów w związku z powyższym wystawiono 190 not księgowych, dotyczących pokrycia kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej. W 2013 roku zostało podpisanych 64 porozumień.

W związku z wejściem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, PCPR obciążał poszczególne gminy z powiatu wałbrzyskiego notami za pobyt dzieci pochodzących z terenu tych gmin kosztami pobytu w rodzinach zastępczych oraz wypłacane wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych zajmujących się dziećmi z poszczególnych gmin. Razem wystawiono 231 not.

W celu przybliżenia ilości wypłacanych świadczeń poniżej przedstawiono informację za 2013 rok.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	
	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	2279	1.739 146,14 zł
Jednorazowa pomoc na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny	18	14 666 zł
Jednorazowa pomoc losowa	6	6 650 zł
Okresowa pomoc losowa	0	0 zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	15	72 840 zł

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	470	226 498,46 zł
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	4	12 882 zł

Tab. 28 Liczba wypłaconych świadczeń przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu w roku 2013; dane z PCPR Wałbrzych

2.6 Projekt Systemowy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

W okresie od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 r. Dział Projektu Systemowego Feniks realizował Projekt Systemowego pt.: "Feniks- Program Reintegracji Społecznej i Zawodowej Mieszkańców Powiatu Wałbrzychu. Program objął pomocą 130 osób + ich najbliższe otoczenie, zagrożone wykluczeniem społecznym, które jednocześnie są osobami w wieku aktywności zawodowej (15-64 lata), korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej. Projekt skierowany jest przede wszystkim do 53 osób niepełnosprawnych, 57 osób w wieku 15-30 lat nieaktywnych zawodowo, wychowanków opuszczających rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą, 19 osób bezrobotnych, i w wyjątkowych sytuacjach dla osób pracujących (1 osoba). Koszty ogółem projektu w 2013 roku wynoszą 1.500.000,00 zł, w tym wkład własny JST wynosi 10,50 %, tj. 225.000,00 zł. Dotacja rozwojowa współfinansowana ze środków Unii Europejskiej wynosi 1.275.000,00 zł.

"Feniks" to program składający się z V ZADAŃ:

I. AKTYWNEJ INTEGRACJI – 780.000,00 zł

II. PRACY SOCJALNEJ – 137.163,15 zł

III. ZASIŁKÓW I POMOCY W NATURZE – 125.000,00 zł

IV. DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE ŚRODOWISKOWYM – 151. 888,00 zł

V. ZARZĄDZANIA PROJEKTEM – 172.893,10 zł

AKTYWNA INTEGRACJA – to przede wszystkim realizacja Indywidualnych Umów na zasadach kontraktów socjalnych, Indywidualnych Programów Usamodzielnienia oraz Kontraktów socjalnych przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w okresie VIII m-cy, tj. maj – grudzień 2013 r. Przy realizacji umów, programów czy kontraktów socjalnych zastaną zastosowane INSTRUMENTY AKTYWNEJ

INTEGRACJI. Proponowane wsparcie odpowiadać będzie na indywidualne potrzeby płci wg zdiagnozowanych odmiennych potrzeb.

1. INSTRUMENT AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

- zatrudnienie, praktyka lub staż w spółdzielni socjalnej lub innym podmiocie według indywidualnych potrzeb;
- dodatkowe działania na rzecz aktywnej integracji dotychczas nie oferowane przez Warsztaty Terapii Zajęciowej – dodatkowe zajęcia aktywizacyjne dla osób niepełnosprawnych intelektualnie /RĘKODZIELNICTWO, ZAJĘCIA USPOŁECZNIAJĄCE/ 1 raz w tygodniu po 3 godziny lekcyjne;
- usługi wspierające aktywizację zawodową: organizacja i finansowanie usług wspierających – warsztaty z doradcą zawodowym pt. "Jak poszukiwać pracy" 5h lekcyjnych,

2. INSTRUMENT AKTYWIZACJI EDUKACYJNEJ

- skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym oraz kosztów z nimi związanych wg indywidualnych potrzeb;
- skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym - KURSY ZAWODOWE /prawo jazdy kat. "B", kurs sprzedawcy z obsługą kas fiskalnych i terminali płatniczych, agent ochrony I stopnia wraz z ochroną imprez masowych, kurs operatora wózka widłowego, języki obce: angielski i niemiecki, kurs opiekunki osób starszych z nauką języka obcego/.

3. INSTRUMENT AKTYWIZACJI ZDROWOTNEJ

- skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób –grupowa terapia psychospołeczna w formie wyjazdowej w okresie 3 dni,
- hipoterapia,
- dogoterapia,
- muzykoterapia.

4. INSTRUMENT AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ

- organizacja i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne – zatrudnienie 3 asystentów osób niepełnosprawnych,

- organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach samopomocowych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie 1 raz w miesiącu po 2 godziny lekcyjne,
- organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego – warsztaty tematyczne
z zakresu: spraw mieszkaniowych, uzależnień, przeciwdziałania przemocy i równości płci – 3 warsztaty x 5h lekcyjnych,
- organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego tj.:
 - indywidualne poradnictwo specjalistyczne z zakresu medycyny pracy i profilaktyki zdrowotnej - 1 porada lekarska
 - indywidualne psychologiczne poradnictwo specjalistyczne służące przywróceniu samodzielności życiowej - 1 h
 - indywidualne pedagogiczne poradnictwo specjalistyczne w zakresie spraw rodzinnych - 1 h
 - warsztaty teatralne w zakresie podniesienia kompetencji życiowych - 10 h lekcyjnych

DZIAŁANIA O CHARAKTERZE ŚRODOWISKOWYM (beneficjenci + otoczenie)

Działania o charakterze środowiskowym to element działań o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym i turystycznym ukierunkowany na uczestników projektu + ich otoczenie (ok 300 osób). W 2013 roku zaplanowano następujące działania:

1. Program edukacyjny "BLISKO – INTERNET",
2. "Spotkanie z Filharmonią",
3. "Spotkanie z Teatrem dla dorosłych",
4. "Spotkanie z Teatrem dla rodzin",
5. "Idziemy do Kina na 3D",
6. Spotkanie WIGILIJNE – TRADYCJE BOŻONARODZENIOWE,
7. KONCERT NOWOROCZNY.

Wysokość dotacji w latach 2008-2013

L.p.	Okres realizacji projektu	Koszt projektu	Wysokość dotacji rozwojowej	Wkład własny JST
1.	2008 r.	1.168.501,66	1.050.490,66	118.011,00
2.	2009 r.	3.208.900,10	2.871.965,59	336.934,51
3.	2010 r.	1.508.476,20	1.350.086,20	158.390,00
4.	2011 r.	1.575.435,32	1.410.014,61	165.420,71
5.	2012 r.	1.748.000,00	1.564.460,00	183.540,00
6.	2013 r.	1.500.000,00	1.275.000,00	225.000,00
	RAZEM	10.709.313,28	9.522.017,06	1.187.296,22

Tab. 29 Środki przeznaczone na realizację projektu systemowego „Feniks” w latach 2008-2013; dane z PCPR Wałbrzych

Ilość i status Beneficjentów w latach 2008-2013

Ilość osób w projekcie	1248
Kobiety	696
Mężczyźni	552

Tab. 30 Beneficjenci projektu systemowego „Feniks” w podziale na płeć; dane z PCPR Wałbrzych

STATUS BENEFICJENTA	Kobiety	Mężczyźni	OGÓLEM
BEZROBOTNI	179	96	275
ZATRUDNIENI	10	6	16
NIEAKTYWNI ZAWODOWO	507	450	957
w tym osoby uczące się lub kształcące	210	166	376
w tym osoby niepełnosprawne	267	282	549
w tym osoby nie mieszczące się w w/w kryteriach, tj. opiekujące się dziećmi niepełnosprawnymi i inne:	30	2	32

Tab. 31 Status Beneficjentów projektu systemowego „Feniks”; dane z PCPR Wałbrzych

2.7 Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nie powinno występować. Niestety ma ona miejsce i bardzo często jest ukrywana przez osoby jej doznające. Ofiary z różnych powodów nie chcą się ujawniać i obciążać sprawców przemocy. Osoby z najbliższego otoczenia także nie decydują się na zgłoszenie podejrzenia występowania przemocy, mimo świadomości rozgrywającego się w pobliżu dramatu. Ofiary przemocy lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej usytuowanych najbliżej ich miejsca zamieszkania.

Realizacja celów i zakładane rezultaty zostały zrealizowane w całości. Porozumienie pomiędzy Gminą Wałbrzych a Powiatem Wałbrzyskim zakładało udzielenie kompleksowej pomocy oraz wsparcia osobom indywidualnym oraz rodzinom, zamieszkałym na terenie Powiatu Wałbrzyskiego. W/w porozumienie zakłada zagwarantowanie całodobowego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu oraz prowadzenie dla nich wszechstronnej pomocy medycznej, prawnej, psychologicznej i terapeutycznej oraz wspieranie osób znajdujących się w kryzysie. W okresie od 28.05.2013 r. – 31.12.2013 r. w hostelu Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu zagwarantowano schronienie całodobowe 27 mieszkańcom Powiatu Wałbrzyskiego, zarówno dorosłym, jak i dzieciom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Ponadto udzielono 27 mieszkańcom Powiatu Wałbrzyskiego indywidualnych konsultacji ambulatoryjnych (z zakresu poradnictwa prawnego, rodzinnego, socjalnego i pedagogiczno-psychologicznego).

W celu udzielenia specjalistycznej, kompleksowej pomocy osobom potrzebującym pomocy i wsparcia, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu zatrudnia specjalistyczną kadrę w tym: psychologa diagnostę dorosłych, psychologa diagnostę dzieci, terapeutę specjalistę od przemocy i uzależnień terapeutę prowadzącego grupę wsparcia pedagoga pracownika socjalnego, socjoterapeutę, prawnika, policjanta, raz pielęgniarkę.

Dla osób doświadczających przemocy w rodzinie prowadzone są: terapie indywidualne, terapie grupowe, grupy wsparcia.

Szczególną opieką zostają objęte dzieci. Odbywały się dla nich: zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia z pedagogiem, zajęcia z psychologiem, terapie indywidualne i grupowe

W okresie sprawozdawczym, w zakresie realizacji w/w zadania współpracowaliśmy z: Grupami Roboczymi/Zespołami Interdyscyplinarnymi ds. przeciwdziałania przemocy z terenu Powiatu Wałbrzyskiego, Komisariatami Policji z terenu Powiatu Wałbrzyskiego, Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wałbrzyskiego, Sądem Rejonowym w Wałbrzychu, Prokuraturą Rejonową w Wałbrzychu, Poradniami Zdrowia Psychicznego, pedagogami i nauczycielami szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu Powiatu Wałbrzyskiego, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Szpitalem Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze, pracodawcami podopiecznych Ośrodka, przychodniami zdrowia na terenie Powiatu Wałbrzyskiego, Specjalistycznym Szpitalem im. dra A. Sokołowskiego w Wałbrzychu, szczególnie Oddziałem Psychiatrycznym, Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Wałbrzychu, Strażą Miejską w Wałbrzychu oraz Specjalistycznymi Ośrodkami Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie całego kraju.

W okresie rozliczeniowym w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu udzielono ponad czterysta konsultacji dla mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego (m.in. psychologicznych, terapeutycznych, prawnych, pedagogicznych, socjalnych, medycznych). Dzieci uczestniczyły w terapiach indywidualnych i grupowych oraz w grupach socjoterapeutycznych.

Osoby zatrudnione w Ośrodku Wsparcia, w okresie rozliczeniowym udzieliły dla klientów z terenu Powiatu Wałbrzyskiego konsultacji w następujących ilościach :

psycholog – 25

terapeuta – 125

terapeuta grup wsparcia - 14

pedagog – 114

socjoterapeuta – 25

pracownik socjalny – 57

konsultacje prawne (udzielane przez prawnika oraz policjanta) – 24

konsultacje medyczne – 27

Powyższa pomoc udzielana jest również osobom spoza Ośrodka, na zasadzie indywidualnych konsultacji czy porad .

Oprócz poradnictwa i konsultacji, w Ośrodku udzielana jest również pomoc w formie:

- grupy wsparcia dla dorosłych – 1 x w tygodniu
- grup terapeutycznych dla dorosłych - 1 x w tygodniu
- grup terapeutycznych dla dzieci i młodzieży – 1 x w tygodniu
- grup socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży – 1 x w tygodniu

Należy podkreślić także, iż w okresie od 28 maja 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. prowadzone były także zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie, oparte na „Programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, zaakceptowanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Odbywały się one w:

Areszcie Śledczym w Wałbrzychu –w programie uczestniczyło:

4 mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego;

Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej – w programie uczestniczył 1 mieszkaniec Powiatu Wałbrzyskiego;

Ośrodku Pomocy Społecznej w Mieroszowie – objętych programem były 43 osoby, w tym 8 kobiet i 35 mężczyzn; spośród tych osób 12 uczestniczyło w programie ze względu na fakt skazania za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie lub wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary, 23 osoby skierowane przez pracowników SOWiK, 21 osób uczestniczyło w terapii leczenia uzależnień od alkoholu; zajęcia indywidualne zakończyły 43 osoby, a grupowe – zaczęło 13 osób, z których 8 zakończyło;

Ponadto pracownicy Ośrodka prowadzili zajęcia korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie, indywidualne i grupowe dla rodziców/opiekunów dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie Starych Bogaczowic, Walimia, Jugowic, Czarnego Boru. W okresie sprawozdawczym odbyło się:

- 22 spotkania grupowe, łącznie 66 godzin,
- 68 spotkań indywidualnych, łącznie 112 godzin,

Programem zostało objętych 23 osoby – rodziców/opiekunów dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą.

W okresie sprawozdawczym Ośrodek Wsparcia realizował następujące przedsięwzięcia:

- ambulatoryjne wsparcie psychologiczne i terapeutyczne rodziny zamieszkałej w Szczawnie Zdroju, która utraciła dziecko na skutek wypadku (czerwiec 2013 r.),
- ambulatoryjne wsparcie psychologiczne rodzin zamieszkałych w Boguszowie Gorcach, poszkodowanych w wybuchu gazu w kamienicy (lipiec 2013 r.),
- prowadzenie zajęć dla rodziców/opiekunów dzieci w rodzinach, zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie Starych Bogaczowic, Walimia, Jugowic i Czarnego Boru,
- współpraca z instytucjami: Sądami Rejonowymi, Prokuraturami Rejonowymi i Okręgowymi, Miejską Komendą Policji w Wałbrzychu, Komisariatami Policji z terenu miasta Wałbrzycha i poza nim, Strażą Miejską i Strażą Pożarną w Wałbrzychu, Poradniami Zdrowia Psychicznego w Wałbrzychu, pogotowiem ratunkowym, pedagogami szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, Urzędem Miejskim, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wałbrzyskiego i poza nim, pracodawcami podopiecznych Ośrodków, przychodniami zdrowia, Urzędami Miast i Gmin, Starostwami Powiatowymi oraz Specjalistycznymi Ośrodkami Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie całego kraju,
- współpraca z Zespołami Interdyscyplinarnymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rozdział III Kierunki rozwoju powiatu

3.1 Analiza SWOT

Do opracowania strategii zastosowano jedną z najpopularniejszych technik służących do konstruowania strategii - analizę SWOT. Analiza SWOT: mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threats) ma na celu zbadanie i przeprowadzenie kompleksowej oceny zdolności do działania w konkretnym otoczeniu. Najogólniej rzecz ujmując, analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych stron badanego obszaru, następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w bliższym i dalszym otoczeniu. Analiza pozwala oszacować potencjał, jakim dysponujemy oraz odpowiedzieć na pytanie w jakim stopniu nasze zasoby odpowiadają potrzebom i wymogom środowiska w którym działamy.

Badane grupy czynników są definiowane w następujący sposób:

Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych.

Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój.

Szanse (zewnętrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne społecznie efekty.

Zagrożenia (zewnętrzne czynniki negatywne) to zbiór wydarzeń i procesów, które postrzegane są jako bariery, utrudnienia i możliwości niebezpieczeństwa.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobrze rozwinięta infrastruktura placówek pomocowych w zakresie profilaktyki; 2. Dobrze funkcjonujący Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony dla osób niepełnosprawnych; 3. Posiadanie miejsc w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu; 4. Duże możliwości pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, w tym krajowych i unijnych (m.in. PFRON, EFS i MPIPS); 5. Prowadzenie projektu reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego; 6. Wykwalifikowani pracownicy w jednostkach samorządowych; 7. Umiejętność diagnozowania negatywnych zjawisk społecznych występujących w powiecie; 8. Prężnie działające instytucje udzielające wsparcia rodzinom będącym w kryzysie oraz doświadczających przemocy; 9. Upowszechnianie zasad bezpiecznego życia i rozwoju; 10. Funkcjonowanie rodzin zastępczych i zawodowych; 11. Różnorodność form wsparcia dla osób bezrobotnych proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niestabilność uregulowań prawnych; 2. Choroby cywilizacyjne; 3. Przestępczość i patologie społeczne; 4. Zbyt mała liczba rodzin zastępczych oraz niewystarczające środki na wsparcie rodzin zastępczych; 5. Trudna sytuacja na rynku pracy. Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych; 6. Niedostosowanie struktury kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy; 7. Trudna sytuacja osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo. Bariery utrudniające aktywizację zawodową; 8. Niedostateczne systemowe wsparcie osób starszych; 9. Niedostosowanie przestrzeni miejskich i wiejskich do potrzeb osób niepełnosprawnych. Bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej; 10. Ograniczone środki na rzecz pomocy społecznej; 11. Niewystarczające środki finansowe na edukację społeczną i aktywność lokalną; 12. Brak zabezpieczenia finansowego na działalność świetlic pozaszkolnych.

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca władz samorządowych z instytucjami i organizacjami na rzecz realizacji programów z zakresu pomocy społecznej, bezrobocia, ochrony zdrowia oraz niepełnosprawnych; 2. Integracja środowisk lokalnych; 3. Możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, w tym krajowych i unijnych; 4. inwestycje w rozwój zasobów ludzkich, 5. Aktywność społeczeństwa w podejmowaniu działalności gospodarczej oraz samo zatrudnienia; 6. Działania wyspecjalizowanych instytucji typu m.in.: PCPR, PUP, OPS na rzecz aktywizacji osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym 7. Upowszechnianie informacji dotyczących praw i problemów osób niepełnosprawnych; 8. Podnoszenie skuteczności działania służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, eliminowanie przyczyn i źródeł zagrożenia; 9. Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny, wspieranie rozwoju i promowanie rodzinnej pieczy zastępczej; 10. Realizacja programów gminnych i powiatowych; 11. Wykorzystywanie istniejącej już infrastruktury społecznej; 12. Duża liczba organizacji pozarządowych o znacznym potencjale działania; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dysfunkcje rodziny spowodowane przez migracje zarobkowe. Zwiększająca się liczba rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; 2. Pojawienie się problemu „eurosieroctwa”; 3. Brak kandydatów na zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze; 4. Wzrost liczby dzieci o specjalnych i specjalistycznych potrzebach edukacyjnych; 5. Ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej; 6. Brak motywacji do podnoszenia poziomu wiedzy z powodu niedostosowanej oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz indywidualnych potrzeb osób, które z różnych przyczyn zostały zmuszone do przerwania procesu edukacyjnego; 7. Bierna postawa osób niepełnosprawnych, nieaktywnych zawodowo; 8. Zagrożenie demograficzne. Starzejące się społeczeństwo; 9. Niski poziom lokalnej aktywności społecznej oraz trudności w podejmowaniu wspólnych działań; 10. Niewydolność systemu zarządzania i finansowania ochron zdrowia oraz emigracja wykwalifikowanego personelu medycznego; 11. Koncentracja problemów w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Narastanie zjawiska „wyuczonej bezradności”.

3.2 Cele strategiczne, operacyjne proponowane działania „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2014 - 2020”.

Misja:

Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Wałbrzyskiego warunków sprzyjających osobistemu rozwojowi oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez stworzenie sprawnego systemu umożliwiającego osobom i rodzinom przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych.

Misja wyraża wartości, jakie należałoby w wyniku jej wdrażania osiągać. Misja jest to zbiór przesłanek, które uzasadniają podjęcie działań dla rozwiązywania problemów społecznych oraz kształtowania polityki społecznej w powiecie.

Cele tworzące misję strategii obejmują spójne wartości, jakie można osiągać lub wzmacniać za pomocą działań strategicznych wspomagających rozwój społeczny.

Misją Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wałbrzyskim jest kształtowanie optymalnych warunków i jakości życia mieszkańców Powiatu.

Strategia opiera się na ukierunkowaniu działań w zakresie wspierania rodzin i uznaniu wartości z nią związanych jako podstawę życia społecznego. Dlatego za istotne stawiane są działania na rzecz ochrony dzieci i młodzieży oraz na rzecz rodzin wspierając je w prawidłowym pełnieniu swoich funkcji.

Strategia wspiera szeroko rozumianą politykę społeczną, której celem jest społeczeństwo zintegrowane i wolne od problemów wykluczenia społecznego, a zwłaszcza bezrobocia.

Przesłaniem strategii jest dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego wszystkim grupom społecznym. W związku z tym istotne staje się wspieranie tworzenia warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz niwelowanie barier utrudniających prawidłowe funkcjonowanie osób starszych i niepełnosprawnych.

Ważnym przesłaniem strategii jest także ukierunkowanie działań na rozwój profilaktyki zdrowotnej i podniesienie poziomu bezpieczeństwa w Powiecie Wałbrzyskim.

Dla efektywności strategii niezbędne będzie wspieranie zintegrowania systemu pomocy społecznej w Powiecie Wałbrzyskim.

Cele strategiczne.

Dla prawidłowej realizacji Strategii niezbędne jest wskazanie celów, poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Należy wskazać zarówno cele strategiczne, jak również operacyjne.

Cele strategiczne to cele określone w szerszej perspektywie regionalnej jako cele, które mają się przyczynić do realizacji zadań strategii. Określenie celów uzależnione jest od przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji pomocy społecznej w powiecie. Są one precyzowane w oparciu o kluczowe problemy społeczne, zidentyfikowane na podstawie analizy obszarów ściśle powiązanych z funkcjonowaniem pomocy społecznej w regionie. Cele strategiczne przekładają te problemy na zadania zmierzające do ich rozwiązania.

Celami operacyjnymi nazywamy cele szczegółowe prowadzące w efekcie do osiągnięcia zamierzonego celu strategicznego. Każdemu z celów operacyjnych przyporządkowano kierunki działania, które będą realizowane poprzez zadania. Cele zostały zdefiniowane zgodnie z zasadą strategicznego podejścia, która polega na koncentracji uwagi na kluczowych obszarach i najważniejszych problemach wymagających interwencji.

Po wnikliwej analizie sytuacji społecznej w Powiecie Wałbrzyskim wyodrębniono następujące najważniejsze cele strategiczne, wymagające realizacji:

Opieka nad dzieckiem i rodziną - Opieka nad dzieckiem i rodziną winna być podstawą wszelkich działań społecznych w powiecie, ponieważ właśnie w rodzinie następuje „formowanie” dziecka do życia społecznego i kształtowanie jego charakteru i nawyków. Wszelkie zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny wpływają na rozwój dzieci, a przez to na całą społeczność lokalną. Trudne sytuacje życiowe, które spotykają rodziny mogą być krótkotrwałe (jednostkowe, przejściowe) lub długotrwałe. Niezależnie od trwałości bądź przejściowości takiej sytuacji, brak reakcji i pomocy może spowodować nieodwracalne zmiany w procesie funkcjonowania rodziny. Ważne staje się zatem stałe monitorowanie rodzin, które są obecnie i mogą być w przyszłości zagrożone trudną sytuacją życiową oraz „wczesna identyfikacja” problemów zachodzących w tych rodzinach.

Każda rodzina powinna posiadać pewność, że może liczyć na pomoc w sytuacjach trudnych dzięki skutecznemu systemowi udzielania pomocy. Do osiągnięcia tego celu potrzebny jest sprawnie funkcjonujący system wsparcia na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, zapewniający - dzięki współpracy poszczególnych służb i kompetencji

kadry - różnorodne formy pomocy, w szczególności uprzedzający sytuacje kryzysowe i zabezpieczający poszanowanie praw dzieci. Dla osób potrzebujących musi zostać zapewnione poradnictwo specjalistyczne. Należy także uwrażliwić mieszkańców powiatu na los dzieci pozbawionych prawidłowej opieki rodzicielskiej, co powinno się przyczynić się do powstawania nowych rodzin zastępczych.

Pomoc i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych

Osoby starsze i niepełnosprawne w swym życiu ciągle napotykać trudności pojawiające się w skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych w ich najbliższym otoczeniu czyli ich miejscu zamieszkania. Z powodu występujących uszkodzeń i ograniczeń związanych z niepełnosprawnością, bądź z upływającym wiekiem, osoby z tej grupy nie mogą przezwyciężyć tych trudności w taki sposób jak inni ludzie. Problemy osób starszych i niepełnosprawnych wymagają pilnego rozwiązania, w dodatku zauważyć należy, że występujące bariery często są zwiększane przez zachowania społeczeństwa. Każdemu mieszkańcowi powiatu przysługuje prawo do prowadzenia takiego życia i osiągnięcia takich celów jakie stawiają sobie inni obywatele. Osoby w/w grup potrzebują wsparcia ze strony społeczeństwa, dlatego jednym z celów Strategii jest pomoc i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.

Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia i ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego - Bezrobocie jest jednym z najważniejszych problemów występujących w powiecie. Jest jedną z najpoważniejszych barier wzrostu gospodarczego i zagrożeniem dla rozwoju społecznego. Bezrobocie jest też główną przyczyną ubożenia społeczeństwa.

Przeciwdziałanie temu zjawisku to przede wszystkim działania zmierzające do aktywizacji społecznej, zawodowej i gospodarczej osób bezrobotnych.

Najważniejsze problemy lokalnego rynku pracy to:

1. Wysoki wskaźnik bezrobocia
2. Nierówność szans na rynku pracy (szczególnie trudna sytuacja kobiet i osób niepełnosprawnych)
3. Roszczeniowa postawa osób bezrobotnych wobec rynku i działalności instytucji rynku pracy (niski stopień aktywności)

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie Przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących współcześnie zjawisk, mechanizmem „regulującym” stosunki międzyludzkie w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach

społecznych. Przemoc jest zjawiskiem bardzo dramatycznym, złożonym i destrukcyjnym.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących. W szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może przybierać rozmaite formy:

- przemoc fizyczna – polega na różnej gamie form zachowania o różnym stopniu nasilenia np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu itp.,
- przemoc seksualna - zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych itd.),
- przemoc psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu itp.,
- przemoc ekonomiczna/materialna – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej ale również niszczenie przedmiotów itp.

Przemoc w rodzinie nie jest problemem indywidualnym lecz społecznym. Kierunki i zakres działań wyznaczonych przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są szczególnie istotne z punktu widzenia zadań pomocy społecznej, ponieważ to właśnie jednostki organizacyjne pomocy społecznej są odpowiedzialne za zapewnienie i organizowanie pomocy.

Jednym z instrumentów stosowanych w walce ze zjawiskiem przemocy w rodzinie jest Niebieska Karta. Procedura „Niebieskiej Karty”, zgodnie z obowiązującymi przepisami, została wpisana jako obowiązek pracowników socjalnych, a kwestionariusz „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta” jest załącznikiem do kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie bezrobociu i zapobieganie jego skutkom.

1. Cel operacyjny: Aktywizacja osób bezrobotnych

Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
a. Rozwój specjalistycznego poradnictwa	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ,	- liczba porad - liczba osób korzystających	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ
b. Organizowanie szkoleń aktywizujących osoby bezrobotne	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ	- liczba szkoleń. - liczba osób korzystających.	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ
c. Staże zawodowe skierowane zwłaszcza do bezrobotnych do 30 roku życia	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY.	- liczba osób korzystających.	POWIATOWY URZĄD PRACY.
d. Realizacja programów ze środków EFS mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACIE POZARZĄDOWE.	- liczba projektów. - liczba osób korzystających.	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACIE POZARZĄDOWE.
e. Tworzenie grup samopomocowych	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACIE POZARZĄDOWE.	- liczba grup samopomocowych. - ilość osób wspartych.	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACIE POZARZĄDOWE.
f. Promowanie przedsiębiorczości	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACIE POZARZĄDOWE.	- liczba akcji promocyjnych. - liczba osób rozpoczynających działalność gospodarczą	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACIE POZARZĄDOWE.

Cel operacyjny: Promowanie zatrudnienia i zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
a. Utworzenie spółdzielni socjalnych bądź przystąpienie do spółdzielni socjalnych	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba założonych spółdzielni, - liczba osób korzystających ze wsparcia FP bądź innych źródeł na założenie bądź przystąpienie do spółdzielni socjalnych	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
b. Upowszechnienie zatrudnienia w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu szczególnie prace społecznie-użyteczne, roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, przygotowanie zawodowe, doposażenie miejsc pracy	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba osób uczestniczących.	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
c. Organizowanie szkoleń i doradztwa dotyczącego samozatrudnienia i podjęcia działalności gospodarczej	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba przeprowadzonych szkoleń/doradztwa. - liczba osób uczestniczących.	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
d. Promocja usług i instrumentów wśród pracodawców	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba spotkań. - liczba uczestniczących pracodawców.	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.

3. Cel operacyjny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społeczno-zawodowemu osób bezrobotnych.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
a. Wdrażanie projektów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba zrealizowanych programów. - liczba beneficjentów.	POWIATOWY URZĄD PRACY, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

1. Cel operacyjny: Działania na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki /Wskaźniki	Źródło mierników
a. Dofinansowania do: turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych. Likwidacja barier: architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba osób objętych pomocą, - rodzaj wsparcia.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
b. Szkolenie osób niepełnosprawnych	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba uczestników.	POWIATOWY URZĄD PRACY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
c. Udział w projektach, konkursach mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba projektów - liczba uczestników.	POWIATOWY URZĄD PRACY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
d. Promowanie przedsiębiorczości wśród osób niepełnosprawnych. (spółdzielnie socjalne, działalność gospodarcza)	2014-2020	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba szkoleń. - liczba uczestników.	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
e. Praktyki i staże zawodowe dla osób niepełnosprawnych	2014-2020	POWIATOWY URZĄD PRACY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba szkoleń. - liczba uczestników.	POWIATOWY URZĄD PRACY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.

2. Cel operacyjny: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki /Wskaźniki	Źródło mierników
a. Rozwój specjalistycznego wsparcia dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, GRUPY SAMOPOMOCOWE.	- liczba rodzin korzystających ze wsparcia, - rodzaj udzielonego wsparcia	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, GRUPY SAMOPOMOCOWE.
b. Szkolenia rodziców, opiekunów i nauczycieli do pracy z osobami niepełnosprawnymi	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, GRUPY SAMOPOMOCOWE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SZKOŁY, POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA	- liczba szkoleń, - liczba uczestników.	POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, GRUPY SAMOPOMOCOWE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SZKOŁY.
c. Rozwój klas integracyjnych	2014-2020	SZKOŁY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba uczestników - liczba klas integracyjnych.	SZKOŁY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
3. Cel operacyjny: Zapobieganie powstawaniu niepełnosprawności.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki /Wskaźniki	Źródło mierników
a. Wczesna diagnoza i rehabilitacja. (Pozyskiwanie sprzętu medycznego, rehabilitacyjnego)	2014-2020	OŚRODKI ZDROWIA, SZPITALA, SZKOŁY NARODOWY FUNDUSZ ZDROWIA, ZESPÓŁ DS. ORZĘKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	- liczba osób korzystających z diagnostyki i rehabilitacji	OŚRODKI ZDROWIA, SZPITALA, SZKOŁY NARODOWY FUNDUSZ ZDROWIA, ZESPÓŁ DS. ORZĘKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI
b. Akcje, kampanie uświadamiające powstawanie niepełnosprawności	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, OŚRODKI ZDROWIA, SZPITALA, SZKOŁY.	- liczba akcji.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, OŚRODKI ZDROWIA, SZPITALA, SZKOŁY.
4. Cel operacyjny: Rozwój instytucjonalnych form pomocy osobom niepełnosprawnym.				

Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki /Wskaźniki	Źródło mierników
a. Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych. (wolontariat)	2014-2020	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, GRUPY SAMOPOMOCOWE, OSRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.	- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych. - liczba wolontariuszy.	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, GRUPY SAMOPOMOCOWE, OSRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.
b. Dofinansowanie kosztów utworzenia i działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE (środki PFRON).	- liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej..	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE (środki PFRON).

Cel strategiczny: Udoskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.				
1. Cel operacyjny: Zapobieganie dysfunkcjom rodziny poprzez rozwój profilaktyki.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
a. Kampanie społeczne upowszechniające zdrowy model rodziny	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SZKOŁY, KOŚCIÓŁ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba kampanii.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZIN E, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SZKOŁY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
b. Współdziałanie z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół	2014-2020	SĄD REJONOWY, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.	- liczba wspartych osób.	SĄD REJONOWY, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZIN E, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.
c. Aktywizacja rodzin w zakresie samopomocy	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SZKOŁY.	- liczba inicjatyw na rzecz grup społecznych. - ilość grup samopomocowych. - ilość osób wspartych.	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SZKOŁY
d. Zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych	2014-2020	SZKOŁY, OŚRODKI KULTURY, POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEGO, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba zajęć pozalekcyjnych. - liczba osób uczestniczących.	SZKOŁY, OŚRODKI KULTURY, POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEGO, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.
2. Cel operacyjny: Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnych i problemowych sytuacjach życiowych.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
a. Zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.	- liczba wspartych osób.	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.
b. Prowadzenie systematycznej pracy socjalnej z rodziną problemową w jej środowisku	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.	- liczba wspartych osób.	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.

c. Motywowanie rodzin do aktywnego działania na rzecz poprawy swojej sytuacji poprzez zawieranie kontraktów socjalnych	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ	- liczba zawartych kontraktów. - liczba wspartych osób.	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.
d. Zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji ekonomicznej	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.	- liczba udzielonych świadczeń. - liczba osób korzystających.	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ.
e. Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin problemowych	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ	- liczba zorganizowanych wyjazdów. - liczba osób uczestniczących	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ
f. Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa rodzinom problemowym	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA	- ilość udzielonych porad.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA
3. Cel operacyjny: Rozbudowa i udoskonalenie instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
a. Doskonalenia kadr pomocy społecznej pracujących z dzieckiem i rodziną	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA	- liczba szkoleń. - ilość osób uczestniczących.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA
b. Utworzenie grup wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin problemowych	2014-2020	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.	- liczba grup - ilość osób wspartych	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.

c. Zwiększenie liczby świetlic środowiskowych, ognisk, klubów działających	2014-2020	<p>OSRODKI POMOCY SPOLECZNEJ, OSRODKI KULTURY, SZKOŁY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.</p>	<p>- liczba świetlic, ognisk, klubów - ilość osób korzystających</p>	<p>OSRODKI POMOCY SPOLECZNEJ, OSRODKI KULTURY, SZKOŁY, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.</p>
d. Wypracowanie zasad współpracy wszystkich instytucji i służb zajmujących się pomocą rodzinie problemowej	2014-2020	<p>POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OSRODKI POMOCY SPOLECZNEJ, SĄD REJONOWY, POLICJA, SZKOŁY.</p>	<p>- ilość projektów</p>	<p>POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OSRODKI POMOCY SPOLECZNEJ, SĄD REJONOWY, POLICJA, SZKOŁY.</p>
e. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego i rozwijanie rodzinnej opieki zastępczej	2014-2020	<p>POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OSRODKI POMOCY SPOLECZNEJ, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, KOŚCIOŁ, MEDIA.</p>	<p>- liczba kampanii - liczba zawodowych rodzin zastępczych - liczba rodzinnych domów dziecka</p>	<p>POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OSRODKI POMOCY SPOLECZNEJ.</p>
f. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze	2014-2020	<p>POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.</p>	<p>- ilość szkoleń - ilość rodzin zastępczych</p>	<p>POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE.</p>

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie patologiom występującym w rodzinach.

1. Cel operacyjny: Zapobieganie i ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie.				
Proponowane działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
a. Realizacja kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2014-2020	GMINNE KOMISJE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, POLICJA, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, KOŚCÍÓŁ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE,	- liczba przeprowadzonych kampanii	GMINNE KOMISJE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, POLICJA, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
b. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, uwrażliwiających dzieci i młodzież na problem przemocy	2014-2020	SZKOŁY, URZĘDY MIAST I GMIN, POLICJA	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych - liczba szkół, w których realizowano programy - liczba uczniów objętych programami	SZKOŁY, URZĘDY MIAST I GMIN, POLICJA
b. Wsparcie i terapia osób dotkniętych przemocą	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POLICJA	- liczba porad udzielonych osobom dotkniętym przemocą, - Liczba założonych „Niebieskich Kart”	SZKOŁY, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, POLICJA
c. Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców	2014-2020	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SPECJALISTYCZNY OŚRODEK WSPARCIA I INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	- liczba spotkań w ramach grup wsparcia, - liczba uczestników	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, SPECJALISTYCZNY OŚRODEK WSPARCIA I INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Rozdział IV. Zarządzanie realizacją Strategii

4.1 Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Wdrażanie Strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań, natomiast ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów będzie dokonywana corocznie przez Radę Powiatu Wałbrzyskiego.

4.2 Ramy finansowe

Cele i zadania określone w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 wskazują na kierunek rozwoju polityki społecznej Powiatu, zatem potrzeby finansowe na ich realizację będą uwzględniane rokrocznie w planie budżetu Powiatu.

Jednostki organizacyjne Powiatu jak inne instytucje i organizacje będące realizatorami i partnerami Strategii będą podejmować starania w kwestii pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań strategicznych.

Środki finansowe na działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2014-2020 będą pochodzić:

1. z budżetów samorządów terytorialnych;
2. z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych oraz na finansowanie realizacji zadań zleconych;
3. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
4. z Funduszu Pracy;
5. z funduszy europejskich;
6. z środków pozyskanych przez organizacje pozarządowe
7. z środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych oraz grantów.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe, ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu oraz możliwości finansowych gmin, powiatu i instytucji pozarządowych w tym okresie. Należy założyć, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowe polityki społecznej Powiatu Wałbrzyskiego i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu w kolejnych latach.

4.3 Zakończenie

Cele strategiczne oraz operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę sytuacji społecznej Powiatu Wałbrzyskiego. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma służyć harmonijnemu rozwojowi Powiatu Wałbrzyskiego oraz poprawie jakości życia. Jednocześnie ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu pewnych grup ludności oraz pomocy w przewyższaniu problemów społecznych. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi narzędzie do pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań polityki społecznej z funduszy europejskich. Jest również dokumentem niezbędnym do opracowywania innych programów określających metody realizacji wyznaczonych celów. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 w określonych celach i kierunkach w obszarze polityki społecznej opiera się na istniejącym już lokalnym systemie pomocy społecznej. Zakłada rozwój pomocy społecznej i wskazuje na konieczność budowania zintegrowanego systemu wsparcia dla grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Przedstawione działania w postaci celów strategicznych wpisują się w sformułowaną w strategii misję. Poparte są one wnikliwą analizą sfer pomocy społecznej, w tym dotyczących rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych oraz mieszkańców powiatu zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Spis tabel

Nr tabeli	Nazwa tabeli	strona
1	Wykaz Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Wałbrzyskiego	19
2	Wykaz form wsparcia Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej; opracowanie własne	20-21
3	Warunki życia mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego	21
4	Zmiany warunków życia mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego	22
5	Przyczyny problemów społecznych mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego	23
6	Przyczyny wykluczenia społecznego mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego	24
7	Przyczyny negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży Powiatu Wałbrzyskiego	25
8	Działania dotyczące przezwycięzania problemów społecznych w Powiecie Wałbrzyskim	26
9	Działania dotyczące przezwycięzania wykluczenia społecznego w Powiecie Wałbrzyskim	27
10	Działania dotyczące przezwycięzania trudnej sytuacji dzieci i młodzieży w Powiecie Wałbrzyskim	28
11	Osoby bezrobotne w Powiecie Wałbrzyskim, które otrzymały pomoc OPS	29
12	Osoby bezrobotne, które otrzymały pomoc OPS w stosunku do całości populacji w danej Gminie Powiatu Wałbrzyskiego	30
13	Osoby bezrobotne i poszukujące pracy z terenu Powiatu Wałbrzyskiego	31
14	Osoby bezrobotne i poszukujące pracy z terenu Powiatu Wałbrzyskiego w podziale na wykształcenie	32
15	Podział procentowy osób bezrobotnych i poszukujące pracy z terenu Powiatu Wałbrzyskiego w podziale na wykształcenie	32
16	Sytuacja na rynku pracy w Powiecie Wałbrzyskim	33
17	Sytuacja na rynku pracy w Powiecie Wałbrzyskim w stosunku do roku ubiegłego	34
18	Przyczyny problemów na rynku pracy w Powiecie Wałbrzyskim	35
19	Działania przyczyniające się do aktywizacji na rynku pracy	36
20	Powody przyznawania pomocy społecznej w Ośrodkach Pomocy Społecznej w poszczególnych Gminach w latach 2010-2012	37-38
21	Osoby niepełnosprawne, które otrzymały pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach Powiatu Wałbrzyskiego w latach 2010-2012	39
22	Wydatkowanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2013 roku	40
23	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,	42

24	przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w 2013 roku Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w 2013	43
25	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w 2013 roku	44-45
26	Jednorazowe dofinansowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przez osobę niepełnosprawną w 2013 r.;	47
27	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzin w poszczególnych miejscowościach Powiatu Wałbrzyskiego w roku 2013	56
28	Liczba wypłaconych świadczeń przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu w roku 2013	60
29	Środki przeznaczone na realizację projektu systemowego „Feniks” w latach 2008-2013	64
30	Beneficjenci projektu systemowego „Feniks” w podziale na płeć	64
31	Status Beneficjentów projektu systemowego „Feniks”;	64